

Nordiska ministerrådet

Att förstå varandra i Norden

Att förstå varandra i Norden

– språkråd till nordbor i nordiskt samarbete

En handledning utgiven av Nordiska ministerrådet
i samarbete med Kulturkontakt Nord

Författare Catharina Grünbaum och Mikael Reuter
Redaktör: René Semberlund Jensen
© Nordiska ministerrådet, Kulturkontakt Nord

ISBN 978-952-67949-3-8 (häftad)
ISBN 978-952-67949-4-5 (PDF)

Layout samt illustration: Mikaela Jansson
Papper omslag: Performa 2S 245 g
Papper inlaga: G-print matt 100 g

4:e reviderade upplagan
Joutsen Median Painotalo Oy
Helsingfors 2013

Innehåll

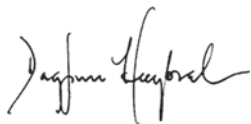
Förord	4
Den nordiska språkgemenskapen – ideal och verklighet	5
Hur bra förstår vi varandra?	6
Språken i Norden	7
Varför inte engelska?	8
Att tala nordiskt	9
Råd om de enskilda språken	12
Danska	13
Finska	17
Färöiska	18
Grönländska	20
Isländska	21
Norska	23
Samiska	25
Svenska	26
Nordiska möten	28
Tolkning ger ökad språklig jämlikhet	32
Den nordiska språkkonventionen	38
Deklaration om nordisk språkpolitik	39
Dansk-norsk-svensk ordlista	40
Några olikheter hos de personliga pronomina	58
Litteratur	59
Några språkliga hjälpmedel	60
Webbadresser	61

Förord

Det nordiske samarbeidet bygger på et ønske om fellesskap. Vi legger til rette for mobilitet mellom de nordiske land både i studiesammenheng og på arbeidsmarkedet. Vi deler felles samfunnsverdier, en felles kultur og en felles historie. Og vi deler et språklig fellesskap. Et språklig fellesskap der vi i Norden kan kommunisere med hverandre på kryss og tvers av nabospråkene dansk, norsk og svensk.

Dansk, norsk og svensk er selvstendige språk med de ulikheter det innebærer. Men i stedet for å fokusere på forskjellene, handler det å lære å forstå et nabospråk først og fremst om å oppdage likhetene. Når man oppdager det, vil man også oppdage hvordan språk flytter grenser.

Da min kone og jeg flyttet fra Norge til Danmark, leste vi begge «Att förstå varandra i Norden» og hadde stor glede og nytte av det. Det er med språktrening som med all annen trening. Øvelse gjør mester.

Dagfinn Høybråten
Generalsekretær i Nordisk ministerråd

Det nordiske fællesskab er i høj grad baseret på fælles værdier. Men lige bag værdierne findes et andet fællesskab: Sprogfællesskabet.

Med forholdsvis små anstrengelser, kan de, der har et skandinavisk sprog som modersmål, forstå dansk, norsk og svensk.

Det skandinaviske sprogfællesskab er noget helt særligt og værdifuldt. For selv om engelsk i stort omfang vinder frem som det nye fælles sprog i Europa, så er de fleste af os bedre til at udtrykke os på vores modersmål end på andre sprog. På sit modersmål udtrykker man det man vil. På fremmedsprog bare det, man kan!

Blandt Kulturkontakt Nords opgaver er fremme af nordisk kultur og nordisk sprog. Herunder også forståelsen af sprogene i nabolandene. Ofte er det bare en lille anstrengelse der skal til, for at vi direkte kan anvende vores skandinaviske sprog i samtalen med "naboen".

Vi håber denne lille bog vil bidrage til at synliggøre og klargøre det, så mange flere vil gøre sig den lille umage.

Per Voetmann
Direktør, Kulturkontakt Nord

Den nordiska språkgemenskapen – ideal och verklighet

Den nordiska språkgemenskapen är ett ideal som vi nordbor gärna bekänner oss till och hävdar inför icke-nordbor. Det gör vi rätt i. Här har vi utgångspunkten för ett lyckosamt nordiskt samarbete.

Det vi kallar nordisk språkgemenskap eller grannspråksförståelse är något rätt speciellt. Det innebär att man kan tala ett av språken danska, norska eller svenska och göra sig förstådd av de som använder de två andra språken. Majoriteten av nordborna har alltså den stora fördelen att kunna tala sitt modersmål i samvaron med varandra.

Men nästan alla som har kastats ut i umgänget med nordiska bröder och systrar har väl också fått göra den irriterande erfarenheten att verkligheten är långt mera ofullkomlig än idealet. Det är visserligen lätt att tala, men man förstår inte alltid, och man blir inte alltid förstådd. Vi gör faktiskt rätt i att erkänna också detta förhållande.

Vi måste också komma ihåg att inemot en fjärdedel av nordborna har ett annat språk än danska, norska eller svenska som modersmål. Många finnar förstår inte svenska särskilt väl, trots att svenskan är ett officiellt språk i Finland och läses i de finska skolorna, och än mindre norska och danska. Islänningar kan ha svårigheter med de skandinaviska språken, fastän danska ingår i den isländska skolundervisningen.

Syftet med denna skrift är att ge råd om hur man kan undvika eller minska svårigheterna att kommunicera på nordiska språk. För de flesta krävs det en del träning för att förstå och bli förstådd. Men danska, norska och svenska är tillräckligt lika för att man ska kunna börja öva förståelse direkt i kontakten med andra nordbor och lyckas ganska snabbt, utan några omfattande teoretiska förstudier.

Den allra största skillnaden jämfört med främmande språk är att *det räcker med att man lär sig förstå. Man behöver inte lära sig tala ett annat språk.*

Hur bra förstår vi varandra?

Danskar, norrmän, svenskar och finlandssvenskar kan principiellt sett umgås med varandra på sina modersmål, även om det har visat sig att den nordiska språkförståelsen har blivit svagare på senare tid. Undersökningar visar att norrmännen är bäst bland skandinaverna på att förstå sina grannars språk, och att de förstår talad svenska bättre än danska. Norska är också det språk som förstås bäst av de andra. Danskar och svenskar har det svårare med varandras tungomål, framför allt kanske svenskarna med talad danska.

I skrift är problemen inte så stora – det gäller främst att lära sig ett mindre antal ord som skiljer språken åt – men i tal krävs det nästan alltid lite övning. Huvudsaken är att man inte ger upp. Med god vilja och positiv attityd tar det sällan mer än några timmar innan man förstår varandra allt bättre.

Finskan är i språkhistorisk mening inte släkt med de nordiska språken. Men tack vare århundraden av kulturell och samhällelig gemenskap mellan Sverige och Finland är begreppsvärlden i stor utsträckning densamma i svenskan och finskan. Finskan har också lånat mängder av ord från svenskan, både direkt, t.ex. *katu* 'gata' och *pankki* 'bank', och som översättningslån, t.ex. *kuorma-auto* 'lastbil' och *korkeakoulu* 'högskola'.

För finnarna, alltså finländare med finska som modersmål, är svenskan det språk som i första hand blir aktuellt som nordiskt umgängesspråk. Men det är bara en del av finnarna som behärskar svenska, och svenskan är för dem ett främmande språk. Norskan och danskan (liksom också somliga varianter av svenskan) innebär ytterligare ett steg upp på svårighetsskalan. Finnarnas svårigheter med talad danska är utan tvekan det största förståelseproblemet i det nordiska samarbetet. I en undersökning av språkförståelse vid nordiska möten uppgav sig en mycket liten del av finnarna förstå talad danska bra, medan de allra flesta sade sig förstå danska dåligt. Ännu sämre var resultaten i en senare undersökning av gymnasisters språkförståelse. *En dansk som vill bli förstådd av en finne är i praktiken tvungen att försöka använda någon form av försvenskat uttal.*

För många finnar är tolkning en förutsättning för att de ska kunna delta på någorlunda lika villkor i det nordiska samarbetet (se kapitlet Tolkning). Begreppslikheten mellan finskan och svenskan (och till stor del danskan och norskan) gör också att tolkning är mera effektivt än omvägen över engelskan.

Färöiskan och *isländskan* tillhör den nordiska språkfamiljen men är inte direkt förståeliga för danskar, norrmän och svenskar. *Grönländskan* är helt obestäktad med alla andra språk i Norden – den är ett inuitspråk och närmast släkt med de språk som talas av inuiter i nordligaste Kanada.

Den senaste undersökningen av grannspråksförståelse visar att färingarna faktiskt är bäst på att förstå de olika skandinaviska språken – ännu bättre än norrmännen.

För grönländare och islänningar är danska vanligen nyckeln till det övriga Norden, även om det förekommer att islänningar har norska eller svenska som skandinaviskt kontaktspråk. För många islänningar – särskilt de yngre som inte har läst så mycket danska i skolan – medför både danskan, norskan och svenskan förståelsesvårigheter. Grönländarna förstår danska bättre, men de kan ha svårigheter med norska och svenska.

Karakteristiskt för färingars och islänningars danska är att den i rätt hög grad har s.k. läsuttal. Denna form av "skandinaviska" är ofta mycket tydlig och för de flesta nordbor betydligt lättare att uppfatta än danskarnas danska. I det nordiska samarbetet brukar det uppskattas när de atlantiska nordborna *inte* eftersträvar ett perfekt danskt uttal.

De *samiska* språken är besläktade med finskan, men finska och samiska är inte inbördes förståeliga. De flesta samer behärskar ett eller flera av språken finska, norska och svenska.

En nyligen genomförd studie visar att invandrare som lärt sig ett skandinaviskt språk inte automatiskt förstår grannspråken, men att de ofta har en positiv attityd som gör att de rätt snabbt kan anpassa sig också till ett annat skandinaviskt språk.

Språken i Norden

<i>Språk</i>	<i>Ungefärligt antal talare (modersmål)</i>
Danska	5,5 miljoner
Finska	5 milj. i Finland, 200 000 i Sverige
Färöiska	49 000 på Färöarna, 25 000 i Danmark
Grönländska	50 000
Isländska	320 000
Norska	4,5 miljoner
Samiska	30 000 i Norge, Sverige och Finland
Svenska	9 milj. i Sverige, 295 000 i Finland

Antalen är ungefärliga och bygger på uppskattningar av bl.a. de nordiska språknämnderna.

Varför inte engelska?

Det händer allt oftare att nordbor i samtal med varandra ger upp och övergår till engelska. Det gäller särskilt i kontakterna inom naturvetenskaperna och inom delar av affärslivet – områden som ju också annars är starkt påverkade av angloamerikanskt inflytande. Men också bland politiker och tjänstemän finns en sådan tendens, särskilt bland de yngre.

De finns de som undrar varför man inte kan gå in för att generellt använda engelska som nordiskt umgängesspråk: ingen skulle då ha fördelen att använda sitt eget modersmål, alla skulle bli språkligt jämställda. De flesta yngre finnar och islänningar har lättare för att tala engelska än svenska respektive danska. Men engelskan är ett främmande språk som begränsar uttrycksmöjligheterna. Vid behov är därför tolkning en bättre utväg, eftersom tolkning ger alla en möjlighet att tala sitt modersmål.

Det finns flera vägande skäl att använda de nordiska språken i det nordiska samarbetet:

!

Långt ifrån alla nordbor behärskar engelska så bra att de verkligen kan uttrycka sig fritt och otvunget på detta språk. Ytterst få uttrycker sig så väl eller så nyanserat eller så spontant på engelska som på sitt modersmål. Användning av engelska vore en fara för den breda och folkliga förankringen i det nordiska umgänget. Diskussionsinläggen kunde förlora i tankeskärpa och nyansrikedom, och kommunikationen kunde bli mera färglös.

!

De kunskaper man som lyssnare behöver för att förstå ett grannspråk är långt mindre än de man behöver för att tala ett främmande språk. Det rör sig i allmänhet om en handfull systematiska skillnader i uttal och stavning (sådana presenteras i avsnittet "Råd om de enskilda språken") samt om en begränsad grupp centrala ord (jfr ordlistan i slutet av häftet). Även om det kan kännas lite trögt i det första umgänget med andra nordbor brukar tillvänjningen gå fort.

!

De nordiska språken är bäst lämpade för att beskriva nordiska förhållanden. Vi har i Norden många begrepp – framför allt samhällseliga och kulturella – som saknar motsvarigheter på engelska. Med engelska blir man ofta tvungen att använda oprecisa ord och besvärliga omskrivningar för saker som är välkända för alla nordbor.

!

Den nordiska språkgemenskapen har ett starkt symbolvärde för nordborna. Den skapar nordisk identitet och i många fall en känsla av samhörighet – en samhörighet som ofta känns särskilt självklar när nordbor möts utanför Norden. Man känner för sitt språk, sin kultur och sina rötter.

Det är klart att det finns vissa situationer där det av olika skäl är befogat att ta till engelska. Men detta ska alltid ses som ett undantag från huvudregeln. Om det börjar ställas krav på en ökad användning av engelska inom t.ex. myndigheternas och organisationernas nordiska samarbete kan detta lätt försvaga den ursprungliga grunden för samarbetet. För att öka den språkliga jämlikheten är det bättre att vid behov gå in för tolkning, så att också finnar och islänningar kan använda sitt eget modersmål.

Att tala nordiskt

I inom det nordiska samarbetet finns det tre huvudtyper av talsituation. Den första är när man från en talarstol eller liknande vänder sig till en stor publik. Den andra ytterligheten är det informella samtalet vid måltider och liknande, "korridorsnacket". Däremellan ligger diskussioner vid mindre möten och i arbetsgrupper. Alla ställer sina krav på såväl talare som lyssnare.

När man talar inför publik måste man ta hänsyn till att publiken oftast inte har någon möjlighet att säga ifrån om den inte begriper. I det mera informella samtalet däremot kan den andra parten ge till känna om han eller hon inte förstår. Därför luras man som talare lätt att tro att allt står väl till så länge ens samtalspartner inte säger ifrån, och så tillåter man sig att tala snabbare och ledigare än inför en större församling. Men eftersom nu de flesta av oss hänger fast vid idealföreställningen att nordbor inte bara förstår utan också ska förstå varandra, så drar vi oss som lyssnare för att säga ifrån när något går oss förbi. Ändå vet vi att mycket av det viktiga sägs just i de informella samtalen.

Vi har också lite olika samtalskultur i de olika länderna. Danskar, norrmän och svenskar faller inte sällan sin samtalspartner i talet – något som kan vara riskabelt för språkförståelsen. I Finland däremot avbryter man inte gärna, och man räknar inte med att bli avbruten. Finnar bekräftar heller inte lika tydligt med nickningar eller uttryck som *ja* och *jovisst* att de följer med i samtalet. Det får inte tolkas som ointresse eller avståndstagande!

De nordbor som lätt och fritt kan tala sitt modersmål och som har svårt att uthärda ögonblick av tystnad, får därför lägga band på sig och inte stjäla samtalssturen när någon som inte talar sitt modersmål förbereder ett svar.

Råden här nedan riktar sig till både talare och lyssnare. För talare och föredragshållare rekommenderas också avsnittet "Att hålla ett anförande inför nordisk publik" under "Nordiska möten".

Att tala

- *Tala inte för fort.* Försök övervinna känslan av att ett långsammare taltempo är onaturligt. Var inte rädd att göra pauser mellan olika fraser i talet. Försök också att inte tala i för långa meningar (da. sætninger, no. setninger). Då blir det lättare för lyssnaren att följa med.
- *Artikulera ordentligt.* Många nordbor har sin kunskap om grannspråken i första hand från skrivna texter. En tydlig och mer skriftspråksnära artikulation gör det lättare för lyssnaren att känna igen orden. Namn måste uttalas med extra omsorg – de är ju inte igenkännliga på samma sätt som vanliga ord.
- *Undvik snabbt uttalade utfyllnadsfraser.* Avstå från en mängd "jag menar liksom att", "om man säger så alltså", "hvis jeg må sige det sådan", "hvis jeg kan si det på den måten". Medan lyssnaren försöker fundera ut vad det var han eller hon hörde går han eller hon kanske miste om det eventuellt viktiga i resten av meningen.

- *Var uppmärksam på orden.* Somliga vanliga ord i ens eget språk saknas kanske i de andra språken. I många fall kan det emellertid i ens eget språk finnas en mindre vanlig synonym med direkt motsvarighet i grannspråken. Välj gärna sådana samnordiska ord i stället för de särspråkliga. Danskar och normmän kan t.ex. säga *bara* i stället för *kun*, svenskar kan säga *bara* i stället för *endast*. I informella samtal kan man låna varandras ord om man märker att det underlättar. En svensk kan t.ex. säga *utvalg* om han märker att hans *utskott* verkar förbryllande.

Andra ord finns kanske i de olika språken men med olika betydelse, s.k. lömska likheter. En dansk eller svensk som inte känner till betydelsen av norskans *anledning* (da. *lejlighed*, sv. *tillfälle*) kan bli förnärmad om han får höra att norrmannen "ikke har anledning til å komme". (Ordlistan längst bak tar upp sådana här ord.)

Undvik förkortningar av typen *FRA* (sv.), *DF* (da.) och *UDI* (no.). Om de är nödvändiga, läs ut dem, förklara dem och skriv om möjligt upp dem. Ex.: "FRA-lagen; lagen om signalspaning bedriven av Försvarets radioanstalt", "DF, det vil sige Dansk Folkeparti" och "UDI, Utlendingsdirektoratet".

Ett alltför vardagligt och talspråkligt ordval kan vålla förståelseproblem. Inom vardagssfären skiljer sig språkbruket i de tre grannspråken mer än inom det ordförråd som vi är vana vid från skrivet språk. En svensk bör t.ex. inte säga *kåk* för 'hus', *kår* för 'bil', *fika* för '(dricka) kaffe', *tjej* för 'flicka, kvinna', *kille* för 'man, karl, pojke'. Danskar och normmän bör på motsvarande sätt inte säga *begå*, *gjøre en brøler* för 'begå en fejl/en feil'. Finländare bör vara observanta på finlandismer och fennicismer (ord och uttryck som används i finlandssvenskan men inte i Sverige).

Se också upp med sådana uttryck och vändningar som bara finns i det egna språket, t.ex. da. *det koster det hvide ud af øjnene*, no. *snu på flisa*, sv. *och då står man där med sin tvättade hals*. Var också försiktig med allusioner på inhemska händelser och citat – om de inte förklaras eller är självförklarande. (Lite kulturförmedling är ju också trevligt.)

- *Räkneorden vållar ofta problem.* Använd räkneseättet *tyve-en*, *tyve-to*, *tjueen*, *tjueto* osv., inte *en-og-tyve*, *to-og-tyve*, *en-og-tjue*, *to-og-tjue* osv.

Danskar måste för att bli förstådda använda *femti*, *seksti* osv. Åskilliga nordbor uppfattar inte ens att det rör sig om siffror, än mindre vad de står för, när danskar drar igång med *halvtreds*, *tres* osv.

Uttryckssättet *halvannen krone*, *to og en halv krone* är svensktalande ovana vid. De använder typen *en krona och femtio öre* (*en och femtio*), *två kronor och femtio öre* (*två och femti*).

Svensktalande bör undvika uttryckssättet *två och femtio*. På norska och danska kan det uppfattas som 52.

- *Ta om och förklara.* Om man märker att ens lyssnare har svårt att följa med, är det ofta lämpligt att upprepa det man har sagt med andra formuleringar och att ge synonymer till nyckelord i sammanhanget.

Tänk på att även om själva orden förefaller begripliga, så är det inte alltid så med verkligheten bakom dem. När man talar om arbetsmarknad, skatter, sjukvård, skola och liknande behöver man ofta ge lite extra upplysningar i ämnet. Ord som *resurslärare* (sv.), *arbetarinstitut* (finlandssv.), *fisketrygdavgift* (no.) kan annars bli obegripliga.

- *Försök att övervinna känslan av att det är onaturligt att tala mer "nordiskt".* Det är viktigare att motparten förstår än att man själv känner sig okonstlad.

Att lyssna

- *Lyssna framåt.* Viktiga ord som man inte har förstått kan man fråga om eller anteckna, men man bör inte stanna upp och fundera på dem. Då är det lätt att man går miste om hela sammanhanget. Och även om man ibland råkar tappa tråden är det viktigt att inte ge upp utan fortsätta att lyssna.
- *Erkänn och säg ifrån om du inte förstår.* Därigenom kan du också bli ett moraliskt stöd för andra. Det visar sig ofta vara fler som inte har begripit.

Råd om de enskilda språken

Här följer ett avsnitt med råd om de enskilda språken. De gäller dels för dem som har respektive språk som modersmål – vad de bör tänka på för att underlätta förståelsen när de talar –, dels för dem som ska försöka uppfatta samma språk och kanske uttala somliga ord på det, t.ex. namn.

Följande uttalsbeteckningar används:

[u]	står för vokalljudet i ty. <i>Buch</i> , da. <i>sult</i> , no. och sv. <i>ro</i> .
[ü]	står för norskt och svenskt u-ljud, t. ex. no. och sv. <i>hus</i> , <i>hund</i> .
[æ]	står för ett lite mer slutet ä-ljud, som i sv. <i>gäst</i> , da. <i>gæst</i> , <i>lære</i> .
[ä]	står för ett lite öppnare ä-ljud, som i sv. <i>lärka</i> , <i>lära</i> , da. <i>mave</i> [mä:və]
[å]	står för å-ljud, både slutet och öppet, t. ex. da., no., sv. <i>gå</i> , <i>kom</i> .
[au]	står för det diftongljud som förekommer i da. och sv. <i>fauna</i> , isl. <i>bátur</i> , fi. <i>kaunis</i> .
[ə]	står för en halvöppen obetonad mellanvokal som i sv. <i>kommer</i> [kommər] och da. <i>gammel</i> [gaməl]; ljudet låter i danskan ofta som ett svagt uttalat ø.
[åu]	står för det diftongljud som förekommer i da. <i>lov</i> , isl. <i>Jón</i> , fi. <i>joulu</i> .
[æü]	står för det diftongljud som förekommer i no. <i>aust</i> .
[æu]	står för det diftongljud som förekommer i da. <i>Hævn</i> .
[øu]	står för det diftongljud som förekommer i da. <i>søvn</i> .
[ð]	står för ett tonande läspljud, som i eng. <i>father</i> , isl. <i>faðir</i> .
[th]	står för ett tonlöst läspljud, som i eng. <i>thing</i> , isl. <i>þór</i> .
[:]	markerar att en vokal är lång. Ex.: <i>gå</i> [gå:].

Betoning (tryckaccent) markeras med ett streck före den betonade stavelsen: *Helsing'ør*, *'Bergen*, *'Jyväskylä*.

Danska

Den talade danskan är det språk som brukar vålla de största förståelsesvårigheterna i nordiska sammanhang. Svårigheterna gäller särskilt dem som har svenska som modersmål eller som nordiskt umgängesspråk (framför allt finnarna).

Huvudorsaken till att naturlig vardagsdanska kan vara så svår att uppfatta torde vara att en dansk trycksvag stavelse är mycket mer trycksvag än en motsvarande stavelse på svenska och norska, och därför också ofta får ett ändrat ljudvärde (se nedan). Särskilt för svenskspråkiga är det svårt att uppfatta de trycksvaga danska stavelserna.

Vad danskar i första hand bör tänka på är alltså att tala långsammare och att ge trycksvaga stavelser mer tryck. Äldre teaterdanska låter visserligen onaturlig i danska öron, men i nordiska sammanhang är den högst funktionell. Det är inte heller på något sätt skadligt att upprepa ett ord och använda ett mer bokstavsnära uttal, om man misstänker att det man sagt har gått ens lyssnare förbi.

De danska räkneorden ställer ofta till bekymmer för övriga nordbor. *Seksten*, *tredive* och *fyrre* kan när de uttalas vara svåra att identifiera, och en dubblering med [seksten], [treti] och [firti] kan vara ett sätt att undvika missförstånd.

21, 22 osv. bör helst sägas ut som *tyve-en*, *tyve-to* osv., inte som *en-og-tyve*, *to-og-tyve*.

Räkningen med tjugotal, *halvtreds*, *tres* osv. kan vara svår även för dem som behärskar systemet; när man har räknat ut i siffror vad det var som sades har talaren ofta hunnit flera meningar längre fram. Använd alltså helst titalssystemet, *femti*, *seksti* osv. Uttryck som *tresserne* bör absolut inte användas i nordiska sammanhang. Säg i stället *seksittallet*. Använd inte heller *fyrretyve*, 40, utan säg *firti*.

Litet om danskt uttal för icke dansktalande

För en icke dansktalande kan det vara praktiskt att känna till vissa drag i danskt uttal. Här följer en uppställning av vissa systematiska skillnader mellan danskan, norskan och svenskan.

<i>danskt uttal</i>	<i>danska</i>	<i>norska</i>	<i>svenska</i>
[kø:bə] el. [kø:u]	købe	kjøpe	köpa
[mø:ðə]	møde	møte	möta/möte
[li:ə], [bru:ə] g-et är här stumt	lige, bruge	like, bruke	lika, bruka
[ajə]	eje	eie	äga
[mä:və] el. [mä:u]	mave	mave, mage	mage
[ly:s], [ty:və] el. [ty:u]	lys, tyve	lys, tjue	ljus, tjugo
[naun]	navn	navn, namn	namn

De danska diftongerna kan motsvara flera olika bokstavsförbindelser i skrift:

<i>danskt uttal</i>	<i>danska</i>	<i>norska</i>	<i>svenska</i>
[au]	savn sagn	savn, sakn sagn	saknad sågen
[åu]	lov vogn	lov vogn	lag vagn
[æu]	hævn revne	hevn, hemn revne	hämnd rämna
[øu]	søvn	søvn	sömn
[aj]	vej, leje lege, egen meget tegn, regne	vei, veg, leje leke, eigen meget, mye tegn, rekne, regne	väg, leja leka, egen mycket tecken, räkna, regna
[åj]	øje, nøje løgn, døgn nøgle røg	øye, nøye løgn, døgn nøkkel røk	öga, noga lögn, dygn nyckel rök

- Danskt a uttalas oftast som [ä]: *gade* [gä:ðə], *tale* [tä:lə]
- Bokstaven a uttalas dock som svenskt och norskt a, om det står framför *r* eller vissa andra konsonanter och konsonantförbindelser (t.ex. framför *m* som i *gammel* [gaməl]). Märk att *r* inte alls hörs om det står efter *a*. Ex.: *arbejde* [a:baide], *farve* [fa:və].
- Trycksvagt *e* (i ändelser) uttales som [ə] med en dragning mot ö. Trycksvagt *-er, -re* (i ändelser) uttalas närmast som å. Trycksvagt *-ere* uttales som långt å. Ex.: *domme* [dåmø/dåmö], *dommer* [dåmå], *dommere* [dåmå:].
- Långa konsonanter finns inte i danskt uttal. En skriven dubbelkonsonant betyder bara att vokalen före är kort.
- De norska och svenska *u*-ljuden finns inte i danskan; den danska bokstaven *u* uttalas ungefär som *o* i no. och sv. *ro*. Ex.: *hus, sulten*.
- *d* efter *l* och *n* är oftast stumt: *ild, land, under*. Så även efter *r* i ordslut: *ord, gård*.
- *r* bildar en diftong tillsammans med framförstående vokal i tryckstarka stavelser, och uttalas närmast som å. Ex.: *her* [heå], *syr* [syå], *kærlig* [kååli].
- *g* och *k* i början av ord, även före mjuk vokal (*e, i, y ä, ø*) och *j*, uttalas hårt, som i *gå* och *Kastrup*, Ex.: *gerne, gjorde, kilde, købe*.

- *g* mellan vokaler uttalas ofta som ett svagt *j*-ljud eller inte alls: *læge* [læ:ə], *pige* [pi:ə], *uge* (sv. 'vecka') [u:ə].
- *g* efter vokal ingår ofta i diftong med vokalen och uttalas antingen som *u* eller *j*. T.ex.: *daglig* [dauli], *vogn* [våun], *regne* [rainə].
- Förbindelserna *sk*, *skj*, *stj* utläses med varje ljud för sig: *skifte* [skiftə], *skjule* [skju:lə], *stjerne* [stjäåne].
- *Det* uttalas [de], medan *de*, *De* (sv. *de*, *ni*) uttalas [di].

Uttal av danska namn

Icke dansktalande som ska uttala danska namn behöver naturligtvis inte eftersträva ett fullständigt danskt uttal. Det går t.ex. bra att säga *Strøget* ungefär som det stavas. Inte heller behöver man anstränga sig med den danska stöten eller med det danska *a*-ljudet i t.ex. *Hansen* – det blir lätt överdrivet ä-aktigt. Vad man bör tänka på är:

1. *g* och *k* är hårda (som i sv. *gata* och *katt*) i början av ord (även i sammansättningar): *Gentofte*, *Gilleleje*, *Kjellerup*, *Køge*, *Nykøbing*.
2. *sk*, *skj*, *stj* uttalas med varje ljud för sig: *Skive*, *Tordenskjold*, *Stjernholm*.
3. *e* i t.ex. *Moe*, *Rye*, *Koefoed* är stumt.

Slutligen: *'Roskilde* och *'Odense* uttalas med betoning på första stavelsen, men *Born'holm* med betoning på sista.

Litet om danskt namnskick

Här följer en rätt förenklad redogörelse för bruket av danska namn.

Ett namn som *Henrik Galberg Jacobsen* består av förnamn, mellannamn och efternamn. En person som har både ett mellannamn, *Galberg*, och ett efternamn som slutar på *-sen* omtalas alltid med båda dessa namn: *Galberg Jacobsen*, inte bara *Jacobsen*.

I informella sammanhang används ofta mellannamnet, det som är mest karakteristiskt: *Galberg*.

I telefonkatalogen får man dock slå på efternamnet, *Jacobsen*. Är däremot mellannamnet ett vanligt *-sen*-namn och efternamnet ett mer karakteristiskt namn används efternamnet. *Lars Pedersen Becker* kan omtalas som *Becker* men aldrig som *Pedersen*. I telefonkatalogen står han på efternamnet *Becker*.

Hopskrivna namn räknas som ett enda namn: *Westergård-Nielsen*.

Mellannamnen är personliga. En kvinna får inte automatiskt mannens mellannamn när hon gifter sig. Detsamma gäller tvärtom. Däremot kan hon ha ett eget sådant före makens efternamn. *Grete Søby Hansen* kan vara gift med *Ib Billeskov Hansen*, kanske mest känd som *Billeskov*.

Några räkneord

16	seksten	[sajstn]	50	halvtreds	[hälträs]
17	syttten	[sötn]	60	tres	[träs]
20	tyve	[ty:vø]	70	halvfjerds	[hälfjääs]
30	trediv	[traðvø]	80	firs	[fiås]
40	fyrre	[fö:å]	90	halvfems	[hälfems]

Språkråd till danskar:

- Tal langsommere end normalt!
- Snub ikke endelserne af, men udtal ordene lidt overdrevent tydeligt!
- Ikke jappe – andre nordboer vil gerne høre hver en stavelse af det du siger!
- Sig *femti*, *seksti* osv. og ikke *halvtreds*, *tres* osv. Men sig *tyve*, ikke *toti*!
- Sig *tyve-en* osv. i stedet for *en-og-tyve* osv.

Finska

Här följer de mest grundläggande uttalsreglerna.

Betoningen (tryckaccenten) ligger i finskan alltid på första stavelsen: *'Koivisto*, *'Kata-riina*, *'Helsinki*, *'Imatra*, *'Jyväskylä*.

Lång vokal och lång konsonant dubbeltecknas alltid. Enkel vokal är alltid kort. Ex.: *Saari* - *Sari*, *Kiiveri* - *Kivi*, *Koponen* - *Koppinen*. Märk att vokalen kan vara lång även framför lång konsonant: *Aakkala*, och kort framför kort konsonant: *Takala*. (Nota bene för danskar: *aa* är alltid långt *a*, inte *å*.) Långa och korta vokaler och konsonanter förekommer både i betonade och i obetonade stavelser. Ljudlängden är viktig och betydelsebärande – jfr *tule*, *tuule*, *tulle*, *tulee*, *tuulle*, *tuulee*, *tullee*, *tuullee* som alla har olika betydelse (olika former av *tulla* 'komma' och *tuulla* 'blåsa', om vinden).

Varje konsonant uttalas för sig i förbindelser som *rl*, *rn*, *rs*, *rt*, *sk*: *Kaarle*, *Aarne*, *Marski*, *Martti*, *Kiiski*.

- *o* uttalas alltid som öppet *å*, t.ex. som i *da.*, *no.*, *sv. kom*: *Nokia*, *Koponen*.
- *ä* uttalas helt öppet, som i *sv. och no. bär*, och som ett danskt *a* i *hanne: Väänänen*.
- *u* uttalas som i *ty. Buch*, *no. och sv. ro*: *Puntila*, *Kuusi*.

Ortnamn i Finland

Många orter i Finland har namn både på finska och på svenska. Detta gäller både officiellt tvåspråkiga orter som Åbo (fi. *Turku*, finsk majoritet) och Jakobstad (fi. *Pietarsaari*, svensk majoritet) och vissa enspråkiga orter som Nyslott (fi. *Savonlinna*, enspråkigt finskt) och Mariehamn (fi. *Maarianhamina*, enspråkigt svenskt). På svenska används de svenska namnen, och enligt en officiell rekommendation från Institutet för de inhemska språken i Finland bör de användas också i de andra skandinaviska språken. Alltså: *Helsingfors* (fi. *Helsinki*), *Borgå* (fi. *Porvoo*), *Tammerfors* (fi. *Tampere*), *Uleåborg* (fi. *Oulu*), *Tavastehus* (fi. *Hämeenlinna*), *Nyslott* (fi. *Savonlinna*) osv. (En lista över ortnamnen finns på Institutets webbplats sprakinstitutet.fi.) För de finlandssvenska namnen gäller samma allmänna uttalsregler som för svenska namn. (Undantag är *Borgå* och *Pargas*, som uttalas med hårt *g*).

Färöiska

Färöiskan och isländskan visar i skrift många likheter med varandra. Det färöiska uttalet har emellertid under tidernas lopp undergått kraftiga förändringar och skiljer sig i många avseenden rejält från isländskan. Så t.ex. uttalas ortnamnet *Æðuvík* [‘ää:vuvuik], och *Suðuroy* [‘su:ri] eller [‘su:vuråi]. Man bör med andra ord inte tillämpa isländska uttalsregler på färöiska ord. Gemensamt är dock att trycket alltid ligger på första stavelsen.

Åtskilliga färöiska ortnamn har både en inhemsk form och en dansk, t.ex. *Eiði*, da. *Ejde*; *Hvalbøur*, da. *Kvalbø*; *Mykines*, da. *Myggenæs*. Det finns goda skäl att använda de färöiska formerna, men då kan man i umgänget med andra än färingar välja ett ganska bokstavnära uttal. Ett genuint färöiskt uttal gör namnen svåra, ibland rent av omöjliga att identifiera för icke färöisktalande. Det gäller t.ex. flygplatsen på ön *Vágar*, som på färöiska uttalas [‘vå:ar]. (Ett vanligt ”skandinaviskt” uttal är [‘vå:gar].)

Här är några förenklade uttalsregler, från vilka det finns flera undantag. För exempel se namnen nedan.

- Bokstaven *ð* är stum och påverkar inte heller uttalet av omgivande ljud. Efter vokal är också enkelt *g* stumt.
- Bokstäverna *a* och *æ* uttalas lika: som långa [ää:] och som korta [a]. Tecknet *á* uttalas som långt [åa] och som kort [å].
- Bokstäverna *i* och *y* uttalas [i] och *í* och *ý* uttalas [ui].
- Tecknet *ó* uttalas [åu] och *ú* uttalas [yu].
- Diftongen *ei* uttalas [ai] och *ey* uttalas [æi].
- Konsonantkombinationerna *gj* och *dj* liksom *g* framför *e*, *i* och *y* uttalas [dj] som i eng. *job*. Förbindelserna *hj*, *kj*, *ke*, *ki* och *tj* och uttalas som tje-ljud både initialt och inne i orden. Förbindelsen *rn* uttalas [tn], *ll* uttalas [tl] och *hv* uttalas [kv].

Uttal av några viktigare ortnamn

Føroyar [føjrar], *Tórshavn* [tåurshaun]

Eiði [aji], *Eysturoy* [æsturåi], *Gjógv* [djægv], *Hvalvík* [kvalvuik], *Kirkjubøur* [tjirtjubø:vur], *Mykines* [mi:tjinæ:s], *Nólsoy* [nølsi], *Lítla Dímun* [luihtla duimun], *Stóra Dímun* [ståura duimun], *Streymoy* [stræimåi], *Suðuroy* [su:ri], [su:vuråi], *Vágar* [vå:ar], *Viðareiði* [vi:araji], *Viðoy* [vi:åi], *Tjørnuvík* [tjønnavuik].

Färöiskt namnskick

På Färöarna existerar flera olika namnskick. Vanligt är att man har ett efternamn (släktnamn) efter danskt mönster: *Poulsen, Olsen, Patursson; Hammershaimb, Svabo*.

En nu alltmer vanlig namnbildning är den där man kombinerar förnamnet med ett gårdsnamn eller namnet på hemorten: *Jóhannes av Skarði, Adrian í Homrum, Maria úti á Gørðum*. Sådana namn är helheter, och man kan alltså inte säga t.ex. "rektor av Skarði" utan "rektor Johannes av Skarði".

Sedan 1992 är det tillåtet att bilda efternamn efter samma mönster som på Island: *Jógvan Símunarson* (son till *Símun*), *Gunnvør Jákupsdóttir* (dotter till *Jákup*)

Språkråd till färingar:

- Tosið endiliga danskt (norskt, svenskt) við føroyskum tóna. Hetta "skandinaviska" er skilligt og væl nýtiligt.
- Best er at gera føroysk nøvn á fólki og støðum greið og skil-
lig við so bókstavligum framburði, sum til ber. Tað lættir um hjá
øðrum norðbúgvum at kenna nøvnini aftur.

Grönländska

Grönländskan (kalaallisut) är ett polysyntetiskt språk, som kännetecknas av att ett enda ord kan ha många stammar och motsvara en hel sats. De grönländska orden är därför ofta långa och komplexa. Språket är besläktat med en rad andra inuitspråk som talas i nordligaste Nordamerika. Ett ord som de andra nordiska språken (och många fler språk) lånat från grönländskan är *anorak*.

Litet om grönländskt uttal

Grönländskan är ett tonspråk med hög ton på långa stavelser. Här är några förenklade uttalsregler.

- enkla vokaler uttalas som korta och dubbeltecknade som långa.
- vokalen *o* uttalas [å] och *u* uttalas [u] som i da. *ul'd* eller sv. *ro*.
- *a* uttalas som *ä*, utom när det står framför *r* eller *q*. I de fallen uttalas det som *a*.
- *g* uttalas mjukt, som i ett äldre danskt uttal av *pige*.
- *p*, *t* och *k* före *a*, *u* och *o* uttalas utan aspiration, och kan därför låta som *b*, *d* och *g*.
- *q* är en tonlös klusil (ett stoppljud) som uttalas med bakre delen av tungryggen mot bakre delen av gommen, som vid uttalet av ett skorrande *r*.
- *r* är ett uvulart *r* som i danska. Ett *r* framför en annan konsonant uttalas inte, men gör i stället att den följande konsonanten blir förlängd, t.ex. *arnaq* uttalas alltså [annaq].
- *gg* uttalas som konsonanten i tyskans *ich*, alltså som ett långt norskt/svenskt tj-ljud.
- *rr* uttals som i tyskans *nach*.
- *ll* uttalas som långt tonlöst *l*, liksom också *l* efter *r*. Ljudet är som ett sje-ljud med tungan mot främre gommen som i *l* (vi skriver det nedan som [sjl], som alltså är ett enda ljud).

Grönländska ortnamn

En del grönländska orter har av tradition haft både en grönländsk och en dansk namnform, t.ex. *Nuuk* (da. *Godthåb*), *Qaqortoq* (da. *Julianehåb*), *Aasiaat* (da. *Egedesminde*), *Sisimiut* (*Holsteinsborg*), *Kangerlussuaq* (da. *Søndre Strømfjord*). Numera rekommenderas dock att de grönländska namnen används också på skandinaviska språk, inklusive danska. De gamla danska namnen kan vid behov nämnas som parallellformer.

Uttal av några viktigare ortnamn

Nuuk [nu:k], *Aasiaat* [ä:siä:t], *Kangerlussuaq* [kanjrs]lusjuaq], *Narsarsuaq* [nassjas-sjuaq], *Qaqortoq* [qaqått:åq], *Sisimiut* [sisimiut].

Isländska

För att kunna åstadkomma ett i det närmaste korrekt isländskt uttal och för att kunna känna igen skriftbilden bakom islänningars uttal av isländska måste man känna till en hel rad isländska uttalsregler. Här inskränker vi oss till de mera elementära.

Några av de mest markanta dragen i isländskt uttal är följande:

- Tecknet *ð* (eð) uttalas [ð], som i eng. *father*: *Aðalbjörg*, *Sigurður*.
- Tecknet *þ* (þorn) uttalas [th], som i eng. *thing*: *Þorbjörn*, *Pingvellir*, *Svíþjóð* (Sverige).
- *au* uttalas [øi]: *Sauðárkrúkur* [ˈsøiðaurkråukür], *Neskaupstaður* [ˈneskøipsta:ðür].
- *æ* uttalas [ai]: *Snæfellsnes* [ˈsnaifelsnes], *Árbær* [aurbair].
- *ei*, *ey* uttalas [æi]: *Reykjavík*, *Heimaey*.
- *f* mellan vokaler uttalas [v]: *Ólafur*.
- Dubbelt *l* uttalas som [tl]: *Pingvellir* [ˈthingvetlir], *Eyjafjallajökull* [ˈeiafjatlaðøkütʰl], utom framför *s*: *Snæfellsnes* [ˈsnaifelsnes].
- *fl* mellan vokaler uttalas [pl]: *Keflavík* [ˈkeplavi:k].
- *rn* uttalas som [tn]: *Þorbjörn* [thårbjøtn].

Vidare kan nämnas att

- *á* uttalas [au]: *Skálholt*.
- *é* uttalas [jæ]: *Pétur*.
- *o* uttalas [å]: *Borg*.
- *ó* uttalas [åu]: *Jón*, *Þóra*.
- *u* uttalas som ett mellanting mellan svenskt *u* och *ö*: *Unnur*.
- *ú* uttalas [u]: *Húsavík*.
- *í* och *ý* uttalas [i:]: *Mývatn*, *Krýsuvík*.
- Namn som inleds med *Guð-* uttalas [gvøð-]: *Guðmundur* [gvøðmündür], *Guðrún*, *Guðfinna*.

Uttal av isländska namn

Islänningar bör tänka på att övriga nordbor sällan har hört isländska namn uttalade på isländska, även om de känner till dem från annat håll (t.ex. radio-tv eller skrift). För övriga nordbor kan det därför vara lättare att identifiera ett isländskt namn om det uttalas mera bokstavsnära eller upprepas med ett mera "skandinaviskt" uttal.

Även islänningar kan uttala isländska namn ganska bokstavstroget. Normala "skandinaviska" uttal är t.ex. [ˈsnä:-] i *Snæfellsnes* (isl. [ˈsnai-]) och [ˈtingvellir] för *Pingvellir* (isl. [ˈthingvettlir]). Namn som *Arnarfell*, *Guðmundur*, *Keflavík* kan man uttala ungefär som de stavas; på isländska uttalas de [ˈarnarfættl], [ˈgvøðmündür], [ˈkeplavi:k]. Men det är naturligtvis hövligare att i islänningars sällskap bemöda sig om ett mer isländskt uttal, främst när det gäller namn på personer i deras egen närvaro.

Vad man emellertid alltid måste ta hänsyn till är att isländskan normalt har betoning på första stavelsen: 'Laxness, 'Pétur, 'Ólafur, 'Þingvellir. Man hör ibland icke-islänningar betona ändelserna -ir och -ur i ordslut, alltså som i safir, figur. Det låter lika egendomligt som om man skulle säga Hil'mer eller Ber'gen med betoning på sista stavelsen.

Isländskt namnskick

Endast en mindre del av den isländska befolkningen har egentliga släktnamn. Hit hör t.ex. latiniserade eller daniserade namn som *Thorlacius*, *Briem*, *Gröndal*, *Stephensen*. Hit hör också namn bildade med isländska ordelement (ofta till ort- eller gårdsnamn), t.ex. *Nordal*, *Laxness*, *Seljan*. (Sedan 1925 är det inte tillåtet att anta nya släktnamn.)

Det vanliga (och uråldriga) namnskicket är annars att man till sitt förnamn lägger faderns namn + -son eller -dóttir. En man med förnamnet *Jón* som är son till en *Pórður* (genitiv *Pórðar*) heter alltså *Jón Pórðarson*. Har han en syster med förnamnet *Guðrún* heter hon *Guðrún Pórðardóttir*. Man kan inte använda son- och dotternamnen ensamma som ett efternamn. Man bör alltså inte säga "rektor Pórðarson", "professor Pórðardóttir" utan "rektor Jón Pórðarson", "professor Guðrún Pórðardóttir". Islands förutvarande namnkunniga president *Vigdís Finnbogadóttir* kallades alltså "president Vigdís Finnbogadóttir" eller bara "president Vigdís".

Kvinnor byter inte namn när de gifter sig. Om *Guðrún Pórðardóttir* gifter sig med en *Gunnar Jónsson* blir hon fru *Guðrún Pórðardóttir*.

Språkråd till islänningar:

- Danska (norska, sænska) töluð með íslenskum framburði þykir yfirleitt auðskilin og skýr.
- Berið gjarna íslensk mannanöfn og staðarheiti fram eins og þau eru stöfuð. Það auðveldar öðrum norðurlandabúum að átta sig á þeim.

Norska

Norge har två officiella språkformer: bokmål och nynorska. Bokmålet går tillbaka på danskt skriftspråk, men har med tiden alltmer förnorskats; uttalet har alltid varit norskt. Nynorskan bygger på norska dialekter.

Normaliserat norskt talspråk brukar i allmänhet inte vålla några större problem för danskar och svenskar – under förutsättning att taltempot är måttligt och artikulationen god. Talad norska finns emellertid i många varianter, och somliga av dessa kan vara svåra att begripa för andra nordbor. Norrmän bör därför tänka på att i nordiska sammanhang undvika speciella uttalsvarianter och ord som bara finns i dialekter.

I norskan kan förekomma en del drag som andra nordbor kan ha svårigheter med. Dit hör t.ex. diftongerna: *auke*, *kløve* (da. *øge*, *kløve*, sv. *öka*, *klyva*). Hit hör också *kv* för *hv* (da. *hv*, sv. *v*): *kvit*, *kva*, *kven* (da. *hvem*, sv. *vem*), samt de många fallen av *tj-ljud*: *ikkje*, *mykje*, *røykje*, *tenkje*, *kjem* (da. och sv. *kommer*).

Småord som *einkvan* 'en eller annan', *kvifor* 'varför', *korleis* 'huruledes', *såvoren* 'sådan' är också speciella för norska. Detsamma gäller pronomenformerna *me* (da. och sv. *vi*), *dere* (da. *I*, sv. *ni*), *dykk*, *dykkar*, *Dykk*, *Dykkar* (da. *jer*, *jes*, *Dem*, *Deres*, sv. *er*) och *hennar* (da. *hendes*, sv. *hennes*).

Uttrycken *eg vonar*, *eg ottast* (sv. jag hoppas, jag fruktar) förstås inte heller allmänt av andra nordbor och kan i värsta fall förväxlas. *Ljota*, *lyt*, *laut* (da. *måtte*, sv. *måste*) har ingen motsvarighet i danskan och svenskan. Det kan också vara svårt för danskar och svenskar att genomsåda att verbformen *åtte* är imperfekt (förfluten tid) av *eige*. Försiktighet tillråds också med *åssen* (da. *hvordan*, sv. *hur*, *hurdan*) och med genitivkonstruktioner med efterställt *si(n)* i stället för genitiv-s, som i *dette er Stortinget si sak*.

Det norska räkneordet *seksten* [seisten] bör i tveksamma fall upprepas stavningsenligt. Säg *tjeeen*, *trestitto*, *fortitre* osv. och inte *en-og-tyve*, *to-og-tretti*, *tre-og-forti*.

Litet om norskt uttal för icke norsktalande

Här beskrivs några av de systematiska dragen i norskt uttal.

<i>nynorska</i> (diftonger)	<i>bokmål</i>	<i>danska</i>	<i>svenska</i>
aust [æü]	øst, aust	øst	öst(er)
auga [æü]	øye	øje	öga
røyk	røk, røyk	røg	rök
eit	et	et	ett

- *d* efter *l* och *n* är ofta stumt: *eld, land, sende*. Likaså efter *r* när föregående vokal är lång: *ord, fjord, Nordli, gård, Skard*.
- *g* framför *i, y, ei, øy* uttalas oftast [j]: *gi, Geilo, gøyne*.
- *gj* uttalas [j]: *gjorde, gjest, Gjøvik*.
- *k* framför *i, y, ei, øy* uttalas oftast som tj-ljud, dvs. som i sv. *kyrka*. Ex: *kirke, kyst, keisam, køyre*.
- *kj* uttalas som tj-ljud: *kjenne, kjølig, Kjølen; ikkje, mykje, tenkje*.
- *sk* framför *i, y, ei, øy* uttalas som sj-ljud, dvs. som i eng. *she*. Ex: *ski, skynde, skeiv, skøyter* (sv. *skridskor*).
- *sj, skj* uttalas som sj-ljud: *sjø, sjåfør; skjenke, skjold, skjule*.
- I förbindelserna *sti, stj* uttalas varje ljud för sig: *Kristian; stjele, stjerne, stjert*.

Uttal av norska namn

Det är långt ifrån alla norska namn som följer de allmänna uttalsreglerna. Så uttalas t.ex. *Skøyen* [sk] mot huvudregeln och *Geiranger* uttalas oftast med hårt *g*. Det vanligaste uttalet av *Skien* är [sje-en]. Tillämpar man vad som har sagts här om norskt uttal har man emellertid rätt stora utsikter att träffa någorlunda rätt. I övrigt kan man hålla sig till ett ganska bokstavstroget uttal. Dansktalande behöver inte anstränga sig med den norska accenten eller med det norska uttalet av *u*.

Märk att *e-et* i *Moe, Lie, Hoel* är stumt.

Språkråd till norrmän:

- Vær forsiktig med særnorske drag som *kvit, kjem, me, lyt, åssen*.
- Si *tjue-en* osv. og ikke *en-og-tjue*.

Samiska

Samiskan är inte ett utan flera särskilda språk som visserligen är närbesläktade men som kan ha stora skillnader sinsemellan.

Man brukar räkna med nio samiska språk: nordsamiska, lulesamiska, sydsamiska, enaresamiska och skoltsamiska, som alla skrivs med latinska bokstäver, kildinsamiska, som skrivs med kyrillisk skrift samt pitesamiska, umesamiska og tersamiska, som saknar skriftspråk.

Syd-, ume-, pite-, och lulesamiska talas i Norge och Sverige. Nordsamiska, som har den största utbredningen, talas i Norge, Sverige och Finland. Skoltsamiska talas i Norge, Finland och Ryssland. Kildin- och tersamiska talas i Ryssland. Enaresamiska är det enda språk som talas bara i Finland.

De samiska språken hör till den uraliska språkfamiljen och är besläktade med de östersjöfinska språken, dit också finskan hör. Samiska och finska är emellertid inte inbördes förståeliga.

Uttal av samiska namn

På kartor och vägskyltar börjar man nu i allt större utsträckning föra in samisk stavning av samiska namn. Det kan därför vara praktiskt att känna till några av uttalsreglerna för samiskan (nordsamiskan).

Betoningen (tryckaccenten) ligger i samiskan på första stavelsen.

- á är ett (ä-aktigt) långt a
- o uttalas som öppet å
- u uttalas som i tyska *Buch*, no. och sv. *ro*
- c; cc uttalas som ts; tts
- č; čč uttalas som tj; ttj, som i eng. *church*
- š uttalas som sj-ljudet i eng. *she*
- z; zz uttalas som ds; dds
- ž; žž uttalas som dsj; ddsj
- ŋ uttalas som ng-ljudet i *ring*
- ð uttalas [ð], som i eng. *father*
- ʈ uttalas [th], som i eng. *thing*.

Samiska namn som har en inarbetad form på finska, norska eller svenska behöver man inte ändra i samnordiska sammanhang. Ex: *Kautokeino* (sam. *Guovdageaidnu*), *Karasjok* (sam. *Kárášjohka*), *Kiruna* (sam. *Giron*), *Masi* (sam. *Máze*).

Svenska

Svenskar från Mellansverige bör i första hand tänka på att inte tala för fort. Många bör också lägga sig vinn om att tala jämnare och att inte i mindre betonade delar av meningen dra ihop orden: "Man hö' ju'nte själv hu're låte'".

Svenskar med benägenhet att säga *funster*, *burja* (för *fönster*, *börja*) bör se upp särskilt med *förtio/sjuttio*.

Skåningar bör vara återhållsamma med diftongerna, som kan göra orden svåra att känna igen. (Det är en myt att danskar skulle ha lättare att förstå skånska än rikssvenska.)

Svenskar använder gärna vardagsord och jargong både i anföranden och i informella samtal. Det kan vålla problem. Ex: *kille*, *tjej*, *fika*, det kostar si och så mycket *i runda slängar*, *då är det kört*.

Finlandssvenskan har i flera avseenden ett uttal som ligger närmare ordens skriftbild och en jämnare intonation. Många nordbor har betydligt lättare att uppfatta finlandssvenska än sverigesvenska. Men finländare bör se upp med finlandismer, i synnerhet sådana som beror på finskt inflytande.

Litet om svenskt uttal för icke svensktalande

Några av de systematiska skillnaderna mellan danska och svenska respektive norska redovisas i avsnitten om danska och norska.

- *dj*, *gj*, *lj* uttalas [j]: *djup*, *gjorde*, *ljus*, *Ljungby*. (I finlandssvenska hörs dock ofta *d* i *dj*.)
- *g* uttalas ofta som [j] efter *l* och *r*: *älg*, *helg*, *berg*, *borg*. Undantag är de finländska stadsnamnen *Borgå* och *Pargas* där *g* uttalas som [g].
- *rs* uttalas i rikssvenskan som *sj*-ljud, dvs. som i eng. *she*: Ex.: *mars*, *kurs*, *börs*, *årslön*, *Forsmark*.

Vissa konsonanter ändrar karaktär framför mjuka vokaler, dvs. *e*, *i*, *y*, *ä*, *ö*:

- *g* framför mjuk vokal uttalas i regel [j]. Ex: *ge*, *givare*, *gynnsam*, *gärna*, *Gävle*, *Göteborg*.
- *k* framför mjuk vokal uttalas i regel som *tj*-ljud, dvs. ungefär som i ty. *ich* (i finlandssvenskan som i eng. *cheap*). Ex: *kemisk*, *Kina*, *kyrka*, *Kymmendö*, *kärnkraft*, *Norrköping*.
- *sk* framför mjuk vokal uttalas som *sje*-ljud, dvs. som i eng. *she*. Ex: *Skellefteå*, *skicklig*, *skynda*, *skänka*, *Skövde*.
- *sj*, *skj*, *stj* uttalas som *sje*-ljud: *sjö*, *skjuta*, *stjärna*.

Uttal av svenska namn

Tillämpar man vad som har sagts här om svenskt uttal kommer man rätt långt i fråga om korrekt uttal av svenska namn. Om man i övrigt håller sig till ett ganska bokstavsnära uttal är kraven på tydlighet i de flesta fall uppfyllda. Dansktalande behöver inte anstränga sig med den svenska accenten eller med det svenska uttalet av *u*.

Märk att *Göte'borg*, *Helsing'borg*, *Helsing'fors* har betoning på sista stavelsen, *'Kiruna* på första (och hårt *k*).

Språkråd till svenskar:

- Tala tydligt. Dra inte ihop orden.
- Var försiktig med vardagsord och jargong.

Nordiska möten

Nordiska möten och sammankomster finns av de mest skilda slag och på snart sagt alla plan: stora kongresser med hundratals deltagare, sammanträden i små styrelser och arbetsgrupper med en handfull medlemmar, möten på statsministernivå och informella träffar mellan vänortsföreningar och samarbetande organisationer. Därtill kommer kurser med längre eller kortare varaktighet, och så naturligtvis alla de kontakter som inte har formen av ett organiserat möte.

En förutsättning för nordiskt samarbete på bred bas är att man med alla medel underlättar deltagandet i synnerhet för dem som inte har danska, norska eller svenska som modersmål. Den som inte genast klarar sig språkligt får inte utestängas från samarbetet.

Det är klart att de språkliga problemen varierar, och också sätten att försöka lösa dem. Men tre huvudmönster utkristalliserar sig:

- Bara danska, norska och svenska används som mötesspråk.
- Tolkning till och från finska och eventuellt isländska förekommer i olika utsträckning.
- Engelska är det officiella mötesspråket.

Det sista alternativet, engelska som mötesspråk, har vi tidigare behandlat.

Det vanligaste mönstret är att alla talar danska, norska eller svenska. Det fungerar ofta rätt tillfredsställande, men ställer höga krav på de finska deltagarnas kunskaper i svenska och de isländskas kunskaper i danska eller "skandinaviska". Många finnar och islänningar är därför uteslutna som deltagare i sådana möten på grund av språksvårigheter; risken finns att deltagare från Finland och Island måste väljas utgående från språkkunskap snarare än sakkunskap.

Ett alternativ kan vara att mötet föregår på skandinaviska språk, men att en del av de finska och isländska deltagarna talar engelska. Att man själv ogärna talar ett skandinaviskt språk innebär inte nödvändigtvis att man inte förstår – det kan vara stor skillnad mellan aktiv och passiv språkkunskap. Men detta bör inte leda till att alla börjar tala engelska bara därför att några gör det.

I synnerhet i grupper där man inte känner varandra sedan tidigare är risken för semikommunikation (bara delvis fungerande kommunikation) uppenbar också för skandinaviska deltagare, om man inte vidtar speciella åtgärder. Det är sådana åtgärder som vi ska ta upp i följande avsnitt.

Också när tolkning förekommer finns det naturligtvis risker för semikommunikation. Men de deltagare som utnyttjar tolkning kan bättre tillgodogöra sig de andras anföranden och själva uttrycka sig friare. Å andra sidan kan tolkningen ibland kännas betungande både tidsmässigt och ekonomiskt, och en del av

spontaniteten går förlorad särskilt om det inte är fråga om simultantolkning.

I de fall då engelska är det officiella mötesspråket, t.ex. för att det finns utomnordiska deltagare, rekommenderar vi att åtminstone den som öppnar och avslutar mötet säger några ord också på ett skandinaviskt språk, och gärna också på finska eller isländska särskilt om mötet hålls i Finland eller på Island. Sådana korta inslag av nordiska språk har en viktig symbolisk funktion, och det förstår också de deltagare som inte kommer från Norden.

Att planera och förbereda ett nordiskt möte

När ett nordiskt möte planeras måste de språkliga frågorna beaktas från första början. Det gäller att förutse vilka svårigheter som kan uppstå:

- Finns det deltagare som har svårt att förstå danska, norska eller svenska?
- Finns det deltagare som inte själva kan uttrycka sig på danska, norska eller svenska?
- Är deltagarna över lag vana vid nordiska sammankomster, eller kan man vänta sig att också danskar, norrmän och svenskar har problem med varandras språk?

Det kan ofta vara på sin plats att snarare underskatta än överskatta deltagarnas språkförståelse. De åtgärder som på förhand vidtas för att underlätta förståelsen brukar vara en god investering. När mötet väl har kommit i gång och svårigheterna börjar visa sig kan det vara för sent att göra något.

Den första frågan som måste besvaras är: Behövs det tolkning? Det kan vara bra att i god tid kontakta de finska deltagarna och höra deras synpunkter. Förberedelserna för tolkarrangemang kan ta tid. Närmare uppgifter om tolkning finns i nästa kapitel.

Oberoende av om det tolkas eller inte på mötet är det bra om det skickas ut olika slag av *förhandsmaterial* till deltagarna. På det sättet kan de förbereda sig bättre också på själva sakfrågorna. Redan en kort resumé av föredrag och anföranden eller punkter som visar deras struktur kan göra det betydligt lättare att följa talaren. Kan man dessutom bifoga ordförklaringar eller korta ordlistor är det naturligtvis ännu bättre. För de finska deltagarna är det självfallet till stor hjälp om underlagsmaterialet eller delar av det är översatt till finska.

Också i den information som på förhand sänds ut till talare och andra deltagare är det bra att ge *instruktioner om språkliga frågor*. Framför allt talarna och mötesordförandena ska göras uppmärksamma på att de talar till en publik som kan ha svårigheter att förstå dem (kopiera gärna råden i de två följande avsnitten och i det tidigare kapitlet Att tala nordiskt).

När mötet börjar kan det vara klokt att *inleda med en genomgång av termer och*

begrepp. Det är förbluffande ofta som vi tror att vi talar om samma saker men ändå inte gör det, därför att liknande termer betyder olika saker i de olika språken.

Kom alltså ihåg:

- Analysera den språkliga situationen i god tid.
- Ta reda på om det behövs tolkning.
- Skicka ut förhandsmaterial till deltagarna.
- Ge framför allt talarna och ordförandena instruktioner om de språkliga frågorna i god tid före mötet.

Att hålla ett anförande inför nordisk publik

Allmänna råd om hur man ska tala i nordiska sammanhang har vi gett i avsnitten Att tala nordiskt och Råd om de enskilda språken. Läs dem!

Här ska vi ge några kompletterande råd som speciellt gäller föreläsare och föredragshållare.

- *Tänk på språkfrågorna när du planerar anförandet.* Kontrollera att termer och nyckelord är förståeliga också på de andra språken (se bl. a. ordlistan i slutet av detta häfte). Dela vid behov ut ordlistor eller motsvarande material, om möjligt också med översättningar till finska. Låt tal och skrift stödja varandra: presentera nyckelorden med Power-point eller på en skrivtavla och uttala dem tydligt. Förklara viktiga och svårförståeliga termer och nya begrepp under anförandet.
- *Späcka inte anförandet med fakta.* Alltför mycket information i alltför snabb följd gör lätt anförandet omöjligt att förstå. Använd enkla och klara och tillräckligt korta meningar.
- *Undvik helst att läsa upp ur manuskript.* Uppläst text är nästan alltid svårare att förstå än text som man skapar direkt, muntligt. Skriven text är nästan alltid mera innehållstät och mera komplicerad till sin meningsbyggnad, och ofta frestas man att läsa upp sin text alltför snabbt. Dessutom har den uppläsande inte samma inlevelse och samma ögonkontakt med lyssnarna som vid spontant tal. Om du tycker att du måste läsa ur manuskript, t.ex. för att du är osäker på språket, läs lugnt och tänk på vad du läser.

- *Tänk på åhörarna.* Och se på dem. Se till att du hörs, bland annat genom att använda mikrofonen rätt. Ingen gillar en mumlare! (Obs. att detta i högsta grad gäller också korta inlägg från platsen.) Rusa inte igenom texten för att vinna tid. Stryk hellre mindre viktiga avsnitt. Många lyssnare behöver mera tid på sig för att förstå och uppfatta det sagda än vad du tror. Illustrera det du säger med konkreta exempel och anknyt till kända saker. Se på åhörarna för att skapa kontakt och själv uppleva kontakt och få gensvar.
- *Markera strukturen i anförandet.* Sammanfatta gärna de enskilda avsnitten och markera övergången till nästa avsnitt med en kommentar som "Jag ska nu gå över till ...". Presentera om möjligt anförandets struktur på Power-point eller utdelat papper, och hänvisa under talets gång till den presenterade strukturen. Avsluta helst med en sammanfattning av hela anförandet.
- *Visa alltid upp namn, siffror, viktiga termer och andra nyckelord i skrift.* Namn och siffror är ofta extra svåra att uppfatta i tal, därför att lyssnarna inte vet vad de ska vänta sig. Tänk också på att namn som är välkända i ett nordiskt språk inte behöver vara det i ett annat.
- *Se till att eventuella Power-point-presentationer är läsliga.* De får inte innehålla för mycket text eller annan information – lyssnarna ska ju också höra på vad du säger. Låt inte lyssnarna läsa en lång text medan du själv pratar – då uppfattar de varken det ena eller det andra. Överarbete inte Power-point-presentationerna med ovidkommande grafiska element, de stör mer än de stöder. Rörlig grafik måste ha ett uttalat syfte. Ingen hör på vad du säger när de ser något som rör sig. Observera att tolken inte översätter den skrivna texten om du inte läser upp den. Ibland kan det därför vara befogat med till exempel Power-point-presentationer på ett skandinaviskt språk även om anförandet hålls på finska eller engelska.

Att vara mötesordförande

Mötesordförandens roll är central för mötets gång. Det är viktigt att han eller hon dels förstår det som sägs, dels själv talar ett tydligt språk som alla förstår.

Ordföranden har också ett stort ansvar för att mötet fungerar i språkligt avseende. Vid behov måste hon eller han uppmana talarna att tala tydligare, högre eller långsammare, att skriva upp namn och siffror osv. Ordföranden bör hela tiden hålla ett öga på åhörarna och se om de ser ut att förstå talaren. I vissa fall kan ordföranden bli tvungen att återge delar av vissa anföranden i sammandrag. Ordförandens ansvar gäller inte minst inlägg från publiken – det är mycket svårt att uppfatta vad folk säger som sitter med ryggen till, och också i övrigt är de akustiska förhållandena ofta sämre när man talar från sin plats i salen.

Tolkning ger ökad språklig jämlikhet

Tolkning vid nordiska möten sker främst från danska, norska eller svenska till finska och från finska till något av dessa språk, vanligen till svenska. På en del möten tolkas också mellan isländska och de andra språken.

Tolkning gör att deltagarna vid nordiska sammankomster kan utses med hänsyn till sin sakkunskap på det aktuella området och inte på grund av sina språkkunskaper. Tolkning ger alla deltagarna optimal möjlighet att aktivt ta del i debatter och diskussioner.

Det sägs ibland att de ökade möjligheterna till tolkning kan leda till minskat intresse för andra nordiska språk. Sannolikt är det precis tvärtom. Att t.ex. en finsk föreläsare kan hålla sitt anförande på sitt eget språk och utan språksvårigheter kan besvara frågor som ställs på danska eller norska innebär nämligen inte att det känns onödigt att kunna svenska och förstå danska och norska. Dels har man hela den inofficiella delen av programmet med måltider och fritid, dels känns det efter hand stimulerande att själv direkt kunna ta del av diskussionerna och småningom kanske också själv kunna göra sig förstådd utan tolk, t.ex. i arbetsgrupper.

En konferens eller ett möte innebär alltid stora arbetsinsatser och stora pengar. Trots att det är dyrt med tolkning lönar det sig därför inte att sätta kommunikationen på spel genom att spara på tolkningskostnaderna. En satsning på kunniga och skickliga tolkar och välfungerande teknik kan vara avgörande för att hela konferensen lyckas.

Olika slag av tolkning

Tolkningen sker antingen *konsekutivt* eller *simultant*.

Konsekutiv tolkning innebär att talaren håller hela sitt anförande eller (vanligen) en relativt kort del av det, och att tolken sedan återger detta på ett annat språk, vanligen med hjälp av anteckningar som hon eller han gjort under anförandet. Detta tolknings-sätt är vanligast när det gäller förhandlingar, välkomst- och tacktal, studiebesök eller kontakter med myndigheter. Varje yttrande kräver visserligen längre tid eftersom det upprepas. Men å andra sidan kan en diskussion med hjälp av en kunnig tolk gå mycket snabbare om de samtalande parterna inte behöver kämpa med språkliga problem.

Simultantolkning innebär att anförandet tolkas till det andra språket samtidigt som det hålls. Stora internationella konferenser genomförs alltid med hjälp av simultantolkning. Många konferenslokaler har färdigt inbyggda tolkkabiner, men det är även möjligt att hyra ljudisolerade tolkbås samt övrig tolkningsutrustning. Tolken hör talaren i sina hörlurar och talar samtidigt in sin tolkning i en mikrofon kopplad till åhörarnas hörlurar. För små möten finns portabla simultantolkningsanläggningar. Då sitter tolken i samma rum som mötesdeltagarna och inte i en ljudisolerad kabin.

För att simultantolkning ska lyckas måste tolkarna *arbeta i par*, vilket innebär att de sitter i samma kabin och turas om med ca 20 minuters intervaller – längre än så orkar man inte koncentrera sig tillräckligt. På större konferenser med långa arbetspass och

tolkning mellan flera språk behövs det ett tolklag med en chefstolk som fungerar som kontaktperson mellan uppdragsgivarna och tolkarna. *Simultantolkning kräver utan undantag erfarna och skickliga tolkar.*

I vissa situationer används **simultan viskningstolkning** utan teknisk hjälp. Förutsättningen är att det är bara en eller några få deltagare som behöver tolkhjälp och att tolken kan sitta bredvid dessa. *Det är viktigt att informera övriga mötesdeltagare om att det är fråga om tolkning och inte något annat viskande.*

Vid en och samma konferens kan alla slag av tolkning behövas: simultantolkning av själva föredragen och den tillhörande diskussionen, konsekutiv tolkning vid middagsbordet eller på en rundvandring och visktolkning under gruppmöten.

Råd till mötes- och konferensarrangörer

Förberedelser inför konferenser med tolkning

1. Se över programmet och deltagarna och utred i god tid före konferensen *till och från vilka språk tolkning kommer att behövas och vilket slag av tolkning som behövs* (simultantolkning med teknik eller konsekutiv tolkning utan tekniska hjälpmedel).

2. Ta reda på om konferenslokalen har inbyggd tolkteknik eller om den måste hyras in (tolkbås, mikrofoner, hörlurar).

Försäkra dig om att konferenslokalen har en *tekniker* som är insatt i tolktekniken och svarar för den även under konferensen. Observera att *tolkarna inte är ansvariga för tekniken.*

3. Boka tolkteknik och tolkar genast när tidpunkten för konferensen är fastslagen.

Det arrangeras ett stort antal nordiska konferenser under våren och hösten, och ofta kan det vara flera evenemang på gång under samma period. Dessutom måste tolkarna få tid på sig att förbereda sig för sina uppdrag.

4. Avtala skriftligt om arvoden, arbetstider, reseersättningar, etc.

Konferenstolkarna arbetar som nämnts parvis. När språkkombinationer kräver flera tolkar, utses en tolk till chefstolk och får i uppdrag att samla tolklaget och fungera som kontaktperson.

Underlätta tolkens arbete

Professionella tolkar är utbildat yrkesfolk, men de är varken levande ordböcker eller uppslagsverk. För att tolkningen ska lyckas bör tolkarna kunna sätta sig in i konferensens tema och eventuella specialtermer.

Den som ansvarar för konferensprogrammet ska tänka på följande:

- *Skicka program och allt material om konferensen till tolkarna i god tid.*

Meddela föredragshållarna att konferensen simultantolkas och att skriva föredrag och till exempel Power-point-presentationer ska skickas till tolkarna i förväg. Om föredragshållaren inte har tänkt skriva sitt föredrag, har tolkarna stor hjälp av annat material som hänför sig ämnet; stolpar och stickord räcker bra. För tolkens skull behöver ingen skriva ett föredrag som han eller hon sedan läser upp. Tolken översätter bara det som sägs.

- *Kom ihåg tolkarna också under själva konferensen*

Se till att allt material som delas ut under konferensen (grupprapporter, resolutioner etc.) också ges till tolkarna innan det presenteras.

Påminn talarna om att deras anföranden kommer att tolkas. Föredragshållaren och tolken har nytta av att på förhand tillsammans gå igenom eventuella svåra saker i innehållet och termer i föredraget för att tillsammans lyckas förmedla budskapet.

Att tala genom tolk

Råd till den vars anförande tolkas

Tänk på att ditt anförande tolkas simultant och att det kommer ut på konferensens övriga språk på samma gång som du talar. Du underlättar tolkningen och gör ditt anförande lättare att lyssna på om du kommer ihåg följande:

- *Se till att tolken får materialet i förväg*

Om du har skrivit ditt föredrag eller tal, se till att tolken får det i god tid för att läsa in ämnet och terminologin. Detsamma gäller förstås Power-point-presentationer. Vill du inte skriva något, informera då tolken om ämnet för ditt anförande. Har du skrivit stolpar eller stickord som stöd för ditt eget minne, kan det också vara till hjälp för tolken.

- *Tala fritt och naturligt i ett lugnt tempo*

Om du talar för snabbt, har även de som förstår ditt eget språk svårt att uppfatta vad du säger. Men talar du onaturligt långsamt blir det tungt också för tolken att följa din tankegång.

- *Tala i mikrofon*

Tolken sitter avskärmad från publiken och talaren och hör bara det som förmedlas via mikrofon. Kontrollera att mikrofonen är påkopplad, innan du börjar. Vill du röra på dig under föredraget, se till att du får en mikrofon som följer med dig.

- *Öka inte takten om tiden blir knapp*

Komprimera föredraget eller utelämna något, om ditt anförande hotar att bli alltför långt. Bara för att du har gett tolken föredraget i förväg behöver du inte läsa upp hela papperet. Du kan hoppa i texten, tolken följer dig. En snabbt uppläst text är däremot mycket svår att tolka.

- *Siffror, namn, exempel, tabeller, bilder*

Om du i ditt föredrag räknar upp siffror och namn är det klokt att ge dem till tolken i förväg. Power-point-presentationer är svåra att se från ett avlägset tolkbås. Se därför till att tolken får en kopia av dem. Observera att tolken inte hinner översätta texter på presentationerna om du fortsätter att föreläsa utan att läsa upp dem. Texterna tolkas bara i den mån talaren läser upp dem. Ofta kan det vara en god idé att ha Power-point-presentationen på ett skandinaviskt språk även om anförandet hålls på ett annat språk.

- *Ordlekar, vitsar, ordspråk*

Språk och kulturbundna ordlekar och roliga historier är svåra att tolka. Humor och kultur är olika och de flesta ordlekar kan tyvärr inte översättas. Men bli inte nedstämd för det. Ett föredrag kan vara underhållande ändå – också om vissa detaljer kan gå förlorade när det förmedlas via tolk.

Råd till tolken

Professionellt utförd tolkning bidrar till att det nordiska evenemanget blir lyckat. Både när det gäller konsekutiv och simultan tolkning krävs att tolken har en mycket god behärskning av talarens språk och målspråket, och att han eller hon har snabb uppfattningsförmåga, gott minne och lätt för att uttrycka sig muntligt.

Många erfarna konferenstolkar kan tolka både simultant i tolkbås och konsekutivt på andra möten, men alla konsekutivtolkar kan inte tolka simultant. Åta dig alltså inte simultantolkning om du inte vet att du klarar av det.

Om du blir ombedd att
tolka vid ett nordiskt möte
ska du beakta följande:

1. Ta reda på vad saken gäller och gör klart för dig om du har förutsättningar att klara av tolkningen. Ett nordiskt möte eller seminarium kräver oftast att tolkarna behärskar alla skandinaviska språk förutom finska och/eller isländska.
2. Be arrangörerna att få allt material (program, föredrag, tal etc.) i förväg.
3. Försäkra dig om att någon ansvarar för att tekniken fungerar.
4. Vid konsekutiv tolkning bör du komma överens med talarna om hur långa avsnitt de ska tala i. Avbryt och fråga vid behov. En yrkeskunnig tolk kommer inte med gissningar. Gäller tolkningen en skriven hälsning eller ett festtal bör du helst ha möjligheten att läsa det i förväg för att försäkra dig om att du finner rätt stilläge.
5. Ha penna och papper i beredskap. Lita inte på att du kommer ihåg namn, årtal eller andra viktiga data.
6. Kom ihåg att du som tolk återger det som någon annan säger. Du ska varken stryka, lägga till eller ändra något, även om du själv känner till ämnet, och inte heller ge egna kommentarer till det som sägs. Vid uppenbara fel kan du vända dig till talaren för en precisering eller korrigering, men det är inte din sak att rätta talaren. – Eftersom talaren talar i jag-form ska också tolkningen ske i jag-form, och tolkningens ”jag” är då talaren, inte tolken.
7. På möten ska du se till att du placeras så att du hör och ser talarna och även Power-point-presentationer och skrivtavlor om sådana används.

Var får man tag på tolkar

Tolkar förmedlas i allmänhet av kongressbyråer och av tolkarnas egna organisationer. Observera att det finns specialutbildade nordiska tolkar som kan översätta från alla skandinaviska språk och känner till förhållandena i Norden och det nordiska samarbetet.

Längst bak i häftet finns en lista med adresser till nordiska samarbetsorgan som ofta anlitar nordiska konferenstolkar.

Den nordiska språkkonventionen

Den gällande nordiska språkkonventionen trädde i kraft i mars 1987. Dess syfte är att göra det lättare för nordiska medborgare att klara sig i kontakten med myndigheter och andra offentliga institutioner som t.ex. sjukhus när de kortvarigt bor i eller besöker ett annat nordiskt land än sitt eget. Den nordbo som inte behärskar värdlandets språk bör enligt konventionen vid behov ha rätt att använda sitt eget språk – danska, finska, isländska, norska eller svenska – och att bli betjänad på detta språk. Konventionen gäller både muntliga och skriftliga kontakter med myndigheter, dock inte telefonkontakter. Den tillämpas i princip i alla de nordiska länderna.

I praktiken innebär konventionen att t.ex. en finne ska kunna använda finska när han kontaktar arbetskrafts-, skatte-, hälsovårds-, social-, skol- och polismyndigheterna eller en domstol i ett annat nordiskt land. I gengäld ska motsvarande finska myndigheter se till att en gästande nordbo kan använda sitt språk, var i Finland hon eller han än rör sig. Samma sak gäller naturligtvis t.ex. svenskar på Island och islänningar i Danmark. Om myndigheten inte själv kan klara av att ge service på språket i fråga bör den göra allt den kan för att ordna behövlig tolk- eller översättningshjälp. Vid brottmål ska svaranden alltid få den tolkhjälp han eller hon behöver.

Även om det inte står något om det i konventionen, anses det uppenbarligen i praktiken att tolkning mellan danska, norska och svenska inte behövs. En dansk i Finland kan alltså räkna med att tolken i allmänhet tolkar motpartens finska till svenska, och att finska myndigheter som han skriver till på danska svarar på svenska.

Varje nordiskt land har utsett en ansvarig myndighet som ska följa hur konventionen tillämpas och informera om den. I Danmark och Finland och på Island är det Justitieministeriet, i Norge Utländingsdirektoratet och i Sverige Migrationsverket.

En ny nordisk språkkonvention håller på att beredas, men inga beslut om den har ännu fattats. I huvuddrag kommer den sannolikt att till sitt innehåll motsvara den gällande konventionen.

Hela språkkonventionen går att läsa på
www.norden.org ► Om samarbetet ► Avtal ► Språk

Deklaration om nordisk språkpolitik

Ministrarna med ansvar för undervisning och utbildning i de nordiska staterna och självstyrande områdena har år 2006 enats om en deklARATION om nordisk språkpolitik. Deklarationen har också behandlats i Nordiska rådet, som har anslutit sig till den.

Utgångspunkten för den nordiska språkpolitiken är att Nordens samhällsbärande språk är och förblir starka och levande, att de som är samhällsbärande språk förblir samhällsbärande och att det nordiska samarbetet även fortsättningsvis bedrivs på de skandinaviska språken, d.v.s. danska, norska och svenska.

Den nordiska språkpolitiken ska enligt deklARATIONEN ta sin utgångspunkt i att alla nordbor har rätt:

- att tillägna sig ett samhällsbärande språk i tal och skrift, så att de kan delta i samhällslivet
- att tillägna sig förståelse av och kunskaper i ett skandinaviskt språk och förståelse av de övriga skandinaviska språken, så att de kan ta del i den nordiska språkgemenskapen
- att tillägna sig språk med internationell räckvidd så att de kan delta i utvecklingen av det internationella samfundet
- att bevara och utveckla sitt modersmål och sitt nationella minoritetsspråk

En nordisk språkpolitik bör därför sikta mot:

- att alla nordbor kan läsa och skriva det eller de språk som fungerar som samhällsbärande i det område där de bor
- att alla nordbor kan kommunicera med varandra, i första hand på ett skandinaviskt språk
- att alla nordbor har grundläggande kunskaper om språkliga rättigheter i Norden och om språksituationen i Norden
- att alla nordbor har mycket goda kunskaper i minst ett språk med internationell räckvidd och goda kunskaper i ytterligare ett främmande språk
- att alla nordbor har allmänna kunskaper om vad språket är och hur det fungerar

Dessa mål förutsätter också att alla nordbor visar tolerans för språklig variation och mångfald, både mellan och inom språken. För att målen ska nås vill kultur- och utbildningsministrarna arbeta med följande fyra frågor: språkförståelse och språkkunskap (bland annat ska grannspråksundervisningen i skolan förstärkas, liksom undervisningen i skandinaviska språk som hjälpspråk och främmande språk), parallellspråkighet (både mellan språken i Norden och mellan dessa och engelska), mångspråkighet (bland annat stöd till minoritetsspråk och invandrarspråk) och Norden som språklig föregångsregion.

Deklarationen som helhet finns tillgänglig på www.norden.org ► Publikationer

Dansk-norsk-svensk ordlista

Denna ordlista innehåller uppslagsord på danska (D), norska (N) och svenska (S) ordnade i en och samma alfabetiska serie. Ett antal speciella finlandssvenska ord (FS) har också tagits med. Av praktiska skäl har ingen skillnad gjorts mellan bokmål och nynorska; i bägge fallen används beteckningen N. Bokstaven å har placerats alfabetiskt som i danskan och norskan, dvs. efter ö/ø.

Ordlistan har två ändamål. För det första kan man slå upp – och gärna lära sig känna igen – dess drygt 400 ord ur det centrala ordförrådet i danskan, norskan och svenskan. För det andra kan man få sin uppmärksamhet riktad på några av de centrala ord i sitt eget språk som inte omedelbart förstås i grannspråken. Efter uppslagsorden ges ibland också synonymer som är mer lättbegripliga i de andra språken. Man bör vidare se på vilka ord som ges som översättning; inte sällan kan man i sitt eget språk hitta en mer direkt motsvarighet till översättningsordet. Ex:

angelägen S

D: vigtig (om sager); ivrig (efter)

N: viktig (om saker); ivrig (etter)

(S **vara angelägen om** = lægge/legge vægt/vekt på)

En svensk kan här i stället välja det svenska *viktig* eller *ivrig* respektive *lägga vikt på*.

Ordlistan upptar inte utpräglade vardagsord, utan huvudvikten har lagts på ord som kan tänkas förekomma i mötes- och konferenssammanhang. Det bör också påpekas att alla betydelser hos ett uppslagsord i många fall inte har tagits upp; omfånget av en ordlista av detta slag medger inte större utförlighet. För fler ord och mer detaljerade uppgifter hänvisas till Skandinavisk ordbok, Nordisk mötesordlista och webbplatsen Tvärså (se längst bak i häftet).

A

adfærd D

N: atferd, åtfærd

S: beteende

advare; advarsel D

N: advare, åtvare; advarsel, åtvaring

S: varna; varning

affär S

D: forretning, butik; affære

N: forretning, butikk; affære

afrette D

N: avrette, tilpasse; dressere

S: avpassa, tillpassa; dressera

(S **avrätta** = D, N henrette)

afse [awse] D

(syn. undvære)

N: avse, avsjå, unnvære

S: undvara, reservera (tid till något)

(S **avse** = ha för avsikt, [hän]syfta på)

afstemning D, avstemning N

S: omröstning, votering

aksjonær N, aktionær D

S: aktieägare

ajournera S

D: udsætte

N: utsette

alt N

D: allerede

S: redan

amt; amtmand (föråldrat) D

N: fylke; fylkesmann

S: län; landshövding

angelägen S

D: vigtig (om sager); ivrig (efter)

N: viktig (om sager); ivrig (etter)

(S **vara angelägen om** = lægge/legge vægt/vekt på)

anke D N

S: klaga; överklaga

1 anledning (til å komme) N

D: mulighed, lejlighed

S: möjlighet, tilfælde

2 **anledning** S

D: grund, årsag, (for)anledning
N: grunn, årsak, foranledning

anlita S

D henvende sig til
N: (hen)vende seg til

anlända S

D, N: ankomme

annars S

D, N: ellers

ansette N, **ansætte** D

S: anställa
(S **ansätta** = D angribe, N angripe)

anslag; anslå (pengar) S

D: bevilling; bevilge
N: bevilgning; bevilge, løyve

anspela på S

D, N: hentyde til

anspråk S

D, N: krav, fordring

anspråkslös S

D: beskeden, fordringsløs
N: beskjeden, fordringsløs
(S **beskedlig** = D følgelig, N følgelig)

anställa S, se **ansette**

anstå S

D: vente; anstå
N: vente; anstå

ansætte D, **ansätta** S, se **ansette**

1 **artig** N

D: morsom, sjov
S: rolig, trevlig

2 **artig** S

D, N: høflig

arvode S

D, N: honorar

atferd N, se **adfærd**

att N

D: atter, igen
S: åter, igen

avböja S

D: afslå, frabede sig
N: avslå, frabe seg

avis D, N

S: tidning

avrätta S

D, N: henrette
(jfr D **afrette**)

avrøysting, avstemning N, se **afstemning**

avse N

D: afse
S: undvara, reservera (tid till något)

avse S

D: have til hensigt; gælde
N: ha til hensikt; gjelde

avstyrka S

D, N: fraråde

ballade D, N

S: bråk; ballad

bange D

N: redd
S: rädd

banta S

D: slanke sig; nedskære
N: slanke seg; skjære ned

bebreide N, **bebrejde** D

(syn. *kritisere, klandre*)
S: förebrå, klandra

bedrift D, N

S: företag; bedrift

befængt D, **befengt** N

S: smittad

befängd S

D, N: vanvittig, absurd

begrunda S

D: overveje, tænke over, grunde over,
N: overveie, tenke over

begrunde D, **begrunne** N

S: motivera

bekendt D, **bekjent** N

S: bekant
(*ikke kunne være b. = det kan du ikke være b.!* S = att du inte skäms!;
N = at du ikke skjemmes!)

beredskapsarbete S

D: jobaktivering
N: jobbaktivering

berolige D, N

S: lugna

beskeden D, **beskjeden** N, se **anspråkslös**

beskedlig S

D: følgelig
N: følgelig

beskjeftige N, **beskæftige** D

S: sysselsätta

beskäftig S

D: emsig
N: overivrig

B

besvikelse, besviken S
D: skuffelse; skuffet
N: skuffelse, vonbrott; skuffet, vonbroten

beteende S, se **adfærd**

betinget dom D
N: betinget dom, vilkårsdom
S: villkorlig dom

betyg S
D: karakter; karakterbog
N: karakter; karakterbok

betyga S
D: forsikre
N: forsikre

bevege; bevægelse N
D: bevæge; bevægelse
S: röra sig; rörelse

bevidst D
N: bevisst, medveten
S: medveten

bevilgning N, **bevilling** D
S: anslag, tillstånd

bevirke D, N
(syn. *medføre, føre til*)
S: åstadkomma, medföra

bevisst N, se **bevidst**

bevista S
D, N: overvære

bevæge(lse) D, se **bevege**

bilda S
D, N: danne

blixt S
D, N: lyn

blygsam S
D: beskeden
N: beskjeden

blød D
N: bløt, mjuk, myk
S: mjuk

blöt S
D: våd
N: våt

bolag S
D: (aktie)selskab
N: (aksje)selskap

bolig D
N: bolig, bustad
S: bostad

bopæl N, **bopæl** D
S: hemvist, bostad

bordlægge S
D: udskyde
N: utsette

borgen S
D: kaution
N: kausjon

bostad S, se **bolig**

botten S, se **bund**

bra N, S
D: god(t)

bruka S
D: pleje; bruge; dyrke
N: pleie; bruke; dyrke

bryde, ikke ~ sig om D
N: ikke like; ikke bry sig om
S: inte tycka om; inte bry sig om, ogilla
(N, S **bry sig om** = D kere sig om, være vigtig for, bekymre sig om)

brådskende S
D: travl, som haster, presserende
N: travel, som haster

bråk S
D: vrøvl; ballade
N: bråk

bund D, **bunn** N
S: botten

by (subst.) D, N
S: stad
(S **by** = D, N landsby)

byråd D
N: kommunestyre; bystyre
S: kommunfullmäktige
FS: stadsfullmäktige

börja S
D: begynde
N: begynne, byrje

C **CPR-nummer** D
(= nummer i Det Centrale Personregister = personnummer; brug ikke forkortelsen)
N, S: personnummer
FS: personbeteckning

D **damp** D, N
S: ånga

danne; dannelse D, N
S: bilda; bildning

deklaration S
(i bet. självdeklaration)
D: selvangivelse
N: selvangivelse, selvmelding

departement N, S
D, FS: ministerium
(D **departement** = underafdeling i ministerium)

dimma S
D: tåge
N: tåke

diska S

D: vaske opp
N: vaske opp

diske op(p) D, N

S: duka fram, bulla upp

drabba S

D: ramme, træffe
N: ramme, treffe

dreie seg om N, dreje sig om D

S: handla om

dress N, se kostym**drosje N**

D, S: taxi

dröja S

D: vare, tage (tid),
N: drøye, vare

dugnad N, se talko**dylik S**

D: sådan
N: sånn, slik

dyrke D, N

S: odla; dyrka

dölja S

D, N: skjule, tilsløre

døme N

D: eksempel
S: eksempel

E**edru N**

D: ædru
S: nykter

etterretning D, etterretning N

S: meddelande, underrättelse
(**tage til e.** = S ta till orientering)

etterretningstjeneste D,**etterretningstjeneste N**

S: underrättelsetjänst

egn D [ajn], N

S: trakt, område, region

egnahemshus FS

D: parcelhus, villa
N: enebolig, villa
S: villa, enfamiljshus

einkvan (neutr. eitkvart) N

D: en eller anden, nogen
S: en eller annan, någon

endog D

N: til og med
S: till och med

endsige D

N: enn si
S: ännu mindre

enhällig S

D: enstemmig, enig
N: enstemmig, enig, samrøystes

enkelt D

N: enkelt, enskild
S: enskild, viss, enstaka
(**enkelte** = S en del, vissa)

enlig forsørger D

N: eneforsørger
S: ensamstående (förälder)
FS: ensamförsörjare

enligt S

D, N: ifølge

enn si N, se endsige**ense N**

D: ænse, tage hensyn til
S: bry sig om, ta hänsyn till

enskild S

D, N: privat; enkelt

enstaka S

D, N: enkelt, eneste

envis S

D: stædig; vedholdende
N: sta; påståelig

erhverv D, erverv N

S: næring, yrke

ernæring D, N

S: næring

erstatning D, N

S: ersättning

ersättning S, se erstatning**erverv N, se erhverv****etterretning N, se etterretning****eventyr D, N**

S: saga; äventyr

evne D, N

S: förmåga
(S **ämne** = D, N emne; stoff[f]; fag)

F**fack(et) S**

D: fagforening(en); fagbevægelsen
N: fagforening(en); fagbevegelsen,
fagrørsla

facklig S

D, N: fagforenings-, faglig

fag D, N

S: fackområde, ämne
(jfr **fack**)

faglig D, N

S: fackmässig, professionell, yrkes-
(jfr **facklig**)

fastän S
D: skønt
N: skjønt

felles N, **fælles** D
S: gemensam

felleskap N, **fællesskab** D
S: genskapskaps

fhv. = **forhenværende** D, N
S: **f.d.** = føre detta

finanslov D
N: statsbudsjett
S: statsbudget

ficka S
D, N: lomme

fjerne D, N
S: avlægsna, ta bort

forbauset N, **forbavset** D
(syn. *overrasket, forbløffet*)
S: forvånad, hæpen, forbluffad

fordon S
D: køretøj
N: kjøretøy

foreløbig D
N: foreløpig
S: preliminar(t), provisorisk(t); tills vidare

foresat D
N: foresatt, føreset
S: överordnad

forhenværende, se **fhv.**

forholdsregel D, N
(syn. *foranstaltning*)
S: åtgärd

forkert D
N: feil(aktig), gal
S: fel(aktig)

forlade D, **forlate** N
S: lämna, överge
(S **förlåta** = D tilgive, N tilgi, forlate)

forlange D, N
S: kräva, begära

forlate N, se **forlade**

formand D, **formann** N
S: ordförande
(i Nordiska rådet: förman)

formentlig D, N
S: antagligen

formue D, N
S: förmögenhet
(S **förmåga** = D, N evne)

formål D, N
S: syfte
(S **føremål** = D genstand, N gjenstand)

formålstjenlig D, N
S: ändamålsenlig

forretning D, N
S: affär, butik

forsettlig N, **forsættlig** D
S: avsiktlig, uppsåtlig

forskel D
N: forskjell, skilnad
S: skillnad

forskellig D
N: forskjellig, ulik
S: olik(a)

forstyrre D, N
S: störa
(S **førstøra** = D ødelægge, N ødelegge)

forsyne D, N
S: forse, tillgodose
(N **er du forsynt** = D **har du forsynet dig?**, S är du nöjd, är det bra så?)
(jfr **førsynt** S)

forsæt(lig) D, se **forsett(lig)**

fortfarande S
D: stadig, fortsat, endnu
N: fortsatt, ennå

fortid D, N
S: förfluten tid

fortidig D, N
S: forntida, förgången

fortrin D, **fortrinn** N
S: fördel, företräde

fortryde D
N: angre
S: ångra

frack S
D: kjole og hvidt
N: kjole og hvitt

frakk N, **frakke** D
S: (över)rock, kappa

framdeles S
D: herefter, fremover, i fremtiden
N: framover, i (for) framtida
(jfr **fremdeles**)

framgangsmåte N, **framgangsmåde** D
(syn. *metode*)
S: metod, tillvägagångssätt,
förfarande

framleis N
(syn. *ennå, stadig, fremdeles*)
D: fremdeles
S: fortfarande, ännu, dessutom

fremdeles D, N
S: fortfarande; ännu; dessutom
(jfr *framdeles*)

framgangsmåte D, se **framgangsmåte**

frokost D
N: lunsj
S: lunch
(N **frokost**, S **frukost** = D morgenmad)

frø D
N: frosk; frø
S: groda; frö

fråga S
D: spørge; spørsmål
N: spørre; spørsmål

fråsegn N
D: udtalelse
S: utlåtande, yttrande

fylke; fylkesmann N, se **amt; amtmann**

fæl(t) N
D: slem(t); vældig
S: hemsk(t); våldig(t)

fælles D, se **felles**

føle D, N
S: känna (ngt)

förbise S
D: overse; glemme
N: overse; glemme, gløyme

fördrag S
D: aftale, traktat
N: avtale, traktat

fördröja S
D, N: forsinke, forhale

førebels N
(syn. *provisorisk*)
D: foreløbig
S: tillfällig(t), tills vidare

förebrå S, se **bebreide**

föredragningslista S
D: dagsorden
N: sakliste

föremål S
D: genstand; emne
N: gjenstand; emne

føremål N, se **formål, syfte**

föresats S
D: hensigt, forsæt
N: hensikt, forsett

føresett N, se **foresat**

förespråkare S
D: fortaler, talsperson
N: talsperson

förete S
D: (frem)visе, fremlægge
N: (fram)visе, legge fram

förevändning S, se **påskud**

förfarande S, se **framgangsmåte**

förknippa S
D, N: forbinde

förlora S
D: tabe, miste
N: tape, miste

förlust S
D: tab
N: tap

förlåta S
D: tilgive
N: forlate, tilgi
(jfr **forlade**)

förmögen S
D, N: formuende; i stand til

förmögenhet S, se **formue**

förmåga S
D, N: evne
(jfr **formue**)

förmån S
D, N: fordel; gode

förorda S
D, N: anbefale, tilråde

förort S
D, N: forstad

försitta S
D, N: forsømme

förstöra S
D: ødelægge
N: ødelegge
(D, N **forstyrre** = S störa)

förstås S

D, N: selvfølgelig, naturligvis, jo

försynt S

D: hensynsfull; beskjeden

N: hensynsfull; beskjeden

förtid, i f. S

D: for tidlig(t)

N: for tidlig

förutvarande S, se *fhv*

förvånad S, se *forbauset*

ganska S

D: ret, temmelig

N: rett, temmelig, ganske

ganske D

N: helt, aldeles, fullstendig

S: helt, aldeles, fullstændigt

ganske vist D

N: visstnok

S: visserligen

gebyr D, N

S: avgift

gemensam S, se *felles*

genast S

D, N: straks

gensidig D, *gjensidig* N

S: ömsesidig

genstand D, se *föremål*

gentage D, *gjenta* N

S: opprepa

gilla S

D: synes om, kunne lide; godkende,

billige

N: like; godkjenne

gissa S

D: gætte

N: gjette

gjeld N, *gæld* D

S: skuld

gjen- N, se *gen-*

gjette N, se *gissa*

glesbygd S

D: spredt bebyggelse, tyndt befolket område

N: grisgrendt område, tynt befolket område

godtycklig S

D, N: vilkårlig

gräla S

D: skændes

N: krangle, skjennes, trette

gæld D, se *gjeld*

gætte D, se *gissa*

habit D, se *kostym*

hage N

D: have

S: trädgård

have D, se *hage*

heimel N, se *hjemmel*

heimleg N, se *hjemlig*

held D, *hell* N

S: tur, lycka

heldig; heldigvis D, N

S: tursam, lyckosam; lykkligtvis

hell N, se *held*

hemlig S

D, N: hemmelig

(jfr *hjemlig*)

hemvist S

D: bopæl, hjemsted

N: bopel, hjemsted, heimstad

henholdsvis D, N

S: respektive

hensigtsmæssig D, *hensiktsmessig* N

S: ändamålsenlig

hinna S

D, N: nå

hjemlig D

N: hjemlig, heimleg

S: inhemsk; hemtrevlig, hemlik

hjemmel D, N, *heimel* N

S: berättigande; stöd

hot; hota S

D, N: trussel; true

hugse N, se *huske*

hurtig D, N

S: snabb

(S *hurtig* = D frejdig, kæk, N sprek, kjekk)

huske D

N: huske, hugse, minnes

S: komma ihåg, minnas

hvis D, N

S: om, ifall; vems, vars

hvornår D

N: når

S: når

hälft S

D, N: halvdel, det halve

häpen SD: överrasket, förbløffet, förbavset
N: överrasket, förbløffet, forbauset**häromdagen** S

D, N: forleden dag

høste D, N

S: skörda

høve ND: mulighed, lejlighed
S: (lämpligt) tillfälle, möjlighet**hovelig** ND: passende
S: passande, lämplig**idka** SD: drive, udøve
N: drive, utøve**ifølge** D, N

S: enligt, i överensstämmelse med

imens D, N

S: under tiden, medan

indlysende DN: innlysende, sjølvklar(t)
S: självklar(t), uppenbar(t)**indrømme** DN: innrømme
S: medge, erkänna, tilstå
(S **inrymma** = D rumme, indeholde,
N romme, inneholde)**indstille; indstilling** D, **innstille;
innstilling** N(syn. *foreslå; forslag*)
S: föreslå; förslag, betänkande**inhemsk** SD: indenlandsk, hjemlig
N: innenlandsk, hjemlig, heimleg**inhibera** S(syn. *ställa in*)
D: indstille, aflyse
N: innstille, avlyse**inn-** N, se **ind-****innebörd** S

D, N: betydning

intyga SD: bekræfte, bevidne, attestere
N: bekrefte, (be)vitne, attestere**især** D, N

S: særskilt, spesielt

især SD: hver for sig, itu
N: hver/kvar for seg, i stykker**jäktig** SD: travl, fortravlet, forjaget
N: travel, oppjaget**jämt** SD: altid, hele tiden
N: alltid, stadig**jäv** S

D, N: inhabilitet

jävig S

D, N: inhabil; ikke upartisk

kabinett FSD: særskilt rum (på restaurant)
N: særskilt rom (på restaurant)
S: enskilt rum (på restaurang)**karakter** D, N

S: karaktär; betyg

kart N, **karta** S

D: kort

1 kasse D, N

S: låda; kassa

2 kasse S

D, N: bærepose

kausjon N, **kautjon** D, se **borgen****ked af** DN: lei for; lei av
S: ledsen för; trött på**kedelig** DN: kjedelig, keisam
S: tråkig, trist**kendsgerning** D, **kjensgjerning** N

S: faktum

kille SD: fyr, mand, dreng
N: fyr, kar, gutt**kjed** N, se **ked****kjensgjerning** N, se **kendsgerning****kjole** D, NS: klänning
(**kjole og hvidt/hvitt** = S frack)**kjøretøy** N, se **fordon****knark** SD, N: narkotika, stof(f)
(D, N **knark** = S gubbe)

kolla S

D: tjekke, se efter
N: sjekke, se etter

konkurrans N

D: konkurrence
S: tävling; konkurrens

konstig S

D: underlig, mærkelig
N: underlig, merkelig, rar
(jfr **kunstig**)

kor, kvar, hvor N

D: hvor, hvorhen
S: var, vart; hur

korleis, hvordan N

D: hvordan; hvorledes
S: hur; hurdan

kort D, se **kart****korv** S

D, N: pølse

kostym S

D: habit; kostume, forklædning
N: dress; forkledning

kul S

D: sjov, morsom, skæg
N: morsom, morosam

kulde D, N

S: kyla, köld

kun D, N

S: bara

kunstig D, N

S: konstgjord; konstlad; artificiell
(jfr **konstig**)

kurv D, N

S: korg
(S **korv** = D, N pølse)

kva, hva N

D: hvad
S: vad

kvar N, se **kor****kvar** S

D: tilbage, igen, tilovers
N: tilbake, igjen, att, til overs

kvartal N

D, S: kvartal; kvarter

kvarter D, N

S: en kvarts timme

kven, hvem N

D: hvem
S: vem, vilka

kvi(for), hvorfor, korfor N

D: hvorfor
S: varför

kvit, hvit N

D: hvid
S: vit

kyla S, se **kulde****kännspek** FS

D, N, S karakteristisk

känsla S

D: følelse
N: følelse, kjensle

køretøj D, se **fordon****kår** D, N

S: förhållanden, omständigheter

L**lade som om** D, **late som om** N

S: låtsas

lag S

D, N: lov

laga S

D: reparere; lave
N: reparere; lage

lage N

D: lave
S: göra; laga (mat)

laglig S

D: lovlig, retslig
N: lovlig, rettslig

lagnad N

(syn. *skjebne*)
D: skæbne
S: öde

lagom S

D: tilpas, passende
N: passelig, høveleg

landshövding S, se **amt**; **amtmand****landsorten** S

D, N: provinsen

late som om N, se **lade som om****latter; latterlig** D, N

S: skratt; løjlig

lav (adj.) D

N: lav, låg
S: låg

lave D, se **laga, lage****1 le** D, N

S: skratta

2 le S

D, N: smile

ledamot S

D, N: medlem

ledig D, N

S: ledig; arbetslös

ledsam [lessam] S

D: kedelig; trist

N: kjedelig; trist

ledsen [lessen] S

D: ked af; bedrøvet

N: lei for; bedrøvet

lege N, **læge** D

S: läkare

legeme; legemlig D, N

S: kropp; kroppslig, fysisk

lei av; lei for N

D: træt af; ked af

S: trött på; ledsen för

leie, leige N

D: leje

S: hyra

leilighet N, **lejlighed** D

S: lägenhet, våning; tillfälle

lempelig D, N

S: skonsam, varsam

(S **lämplig** = D passende; N passelig)**lene seg** N, **læne sig** D

S: luta sig

lidande S

D lidelse; gå ud over ngt

N: lidelse, liding; gå ut over noe

(jfr S **lidelse**)**lide** [li:] D (**kunne lide ngt**)

(syn. synes om)

N: like

S: tycka om, gilla

1 **lidelse** D, N, se **lidande**2 **lidelse** S

(syn. passion, åtrå; patos)

D: lidenskab

N: lidenskap

lige [li:e] D

N: like; direkte; nettopp; akkurat;

nyss; straks

S: lika; rakt, direkt; just; nyss; strax

(i **lige måde** = S tack detsamma)**lige meget** D

N: likegyldig

S: ligkiltigt

lige ud D

N: rett fram

S: rakt fram

lige ved at D

N: like ved å, nære på å; holde på

S: nära att; hålla på

like N, se **lide, lige****lomme** D, N

S: ficka

lommebok N

D: tegnebog

S: plånbok

lommebog D

N: kalender, sjuende sans; notisbok

S: fickkalender; anteckningsbok

lov D, N

S: lag; lov, tillåtelse

1 **lovlig** D, N

S: laglig, lovlig

2 **lovlig** S

D: tilladt

N: tillatelig, lovlig

lugn, lugna S

D, N: rolig; berolige

(S **rolig** = D, N morsom)**lukke** D, N

S: stänga

(i **lukke op** = S öppna)**lyn** D, N

S: blix

lyssna S

D, N: lytte

lytte D, N

S: lyssna

læge D, se **lege****læne sig** D, se **lene seg****læge** S

D: beliggenhed; tilstand; situation

N: beliggenhet; tilstand; situasjon

lägenhet S, se **leilighet****lämna** S

D: efterlade; forlade; give

N: etterlate; forlate; gi

lämplig S

D: passende

N: passelig

(D, N **lempelig** = S skonsam, varsam)**län** S, se **amt****lär (vara)** S

D: er nok/formodentlig, siges at være

N: sies å være

löljlig S

D, N: latterlig, komisk

1 **løyve**, **løyving** N, se **anslag**

2 **løyve** N

D: tilladelse, lov

S: tilstand, tillåtelse, lov

mangel; **mangle** D, N

S: brist; fattas, sakna(s)

medveten N, S, se **bevidst**

melding D, N

S: anmälan, meddelande, rapport

mellombels N, se **midlertidig**

midlertidig D

N: midlertidig, mellombels

S: tillfällig, provisorisk

morsom D, N

S: rolig

(D, N **rolig** = S lugn)

muta S

D: bestikke

N: bestikke, mute

mygel S

D: lumskeri, uærlige metoder

N: muffens, uærlige metoder

måta S, se **måle**

må D, N

S: måste

(**må ikke** = S får inte)

måde D

N: måte

S: sätt; måtta

(**i lige måde/like måte** =

S tack detsamma)

måle D, N

S: mäta

(S **måla** = D, N male)

måte N, se **måde**

nackdel S

D, N: ulempe

navnlig D

N: særskilt, spesielt

S: särskilt, speciellt

nem D

N: lett; praktisk, bekvem

S: lätt; praktisk, bekväm

nemlig D

N: nemlig, akkurat

S: (just) precis; nämligen

nestformann N, **næstformand** D

S: vice ordförande

netop D, **nettopp** N

S: precis, aldeles

noggrann S

D: nøje, nøjagtig

N: nøye, nøyaktig

(S **nøjaktig** = D, N tilfredsstillende)

nyfiken S

D: nysgerrig

N: nysgjerrig

næstformand D, se **nestformann**

nødig D, N

(syn. *ikke gerne*)

S: ogärna

nøgen [nåjen] D

N, S: naken

nøgle [nåjle] D

N: nøkkel

S: nyckel

nøjagtig D, se **noggrann**

nøjaktig S

D: tilstrækkelig

N: tilstrekkelig

nøle D, N

S: söla; dröja, tveka

nøyaktig N, se **noggrann**

odla S

D, N: dyrke

oerhörd, **oerhört** S

D, N: uhørt; uhyre meget

oförmögen S

D: ude af stand til, uduelig

N: ute av stand til, udugelig

ohyra S

D: utøj

N: utøy

oläglig S

D: ubelejlig

N: ubeleilig

omhyggelig D, N

S: omsorgsfull

omtrent D, N

S: ungefär, omkring, cirka

oplagt D, **opplagt** N

S: självklar, uppenbar

ordförande S

D: formand; ordstyrer
N: formann, leder; ordstyrer

orm S

D: slange
N: slange, orm
(D **orm** = N makk; S mask)

ort S

D: sted
N: sted, stad

overflade D, **overflate** N

S yta

overfor D, N

S: mittemot; gentemot

overordentlig D, N

S: utomordentlig; extra(ordinarie)

overse D

(syn. *forbigå*, *forsømme*; *overskue*)
N: overse, oversjå; ha en oversikt over
S: forbise; overblicka
(S **överse med** = D, N bære over med)

ovillkorlig(en) S

D: ubetinget, absolut
N: ubetinget, absolutt
(jfr **uvilkårlig**)

pen N

D: pæn
S: söt; snygg

personbeteckning FS

D, N, S: personnummer

pjece D

N: brosjyre, hefte
S: broschyr, häfte

pjäs S

D, N: (teater)stykke

pleie N, **pleje** D

S: bruka, ha för vana; vårda; vård

plånbok S, se **lommebok****pæn** D, se **pen****påfrestande** S

D, N: anstrengende

1 **pågående** D, N

S: påträngande, påflugen

2 **pågående** N, S

D: igangværende

påskud D

(syn. *undskyldning*, *foregivende*)
N: påskudd, påskott
S: förevändning, svepskäl

R1 **rar** D, S

N: vennlig, søt, hyggelig

2 **rar** N

D: underlig, sær
S: underlig, egendomlig

refundere D, N

S: återbetala, ersätta

rekkefølge N, **rækkefølge** D

S: ordning, följd

1 **rolig** D, N, se **lugn**2 **rolig** S, se **morsom****rom** N

D: værelse; rum
S: rum; rymd

rum S, se **rom**

(**åga rum** = D finde sted, N finne sted, gå for seg)

rydde D, N

S: ordna (städa)

rymd S

D: (verdens)rum
N: (verdens)rom

rækkefølge D, se **rekkefølge****räkna** S, se **telle****røbe** D, **røpe** N

S: avslöja, röja, yppa

rørelse S

D: bevægelse
N: bevægelse; rørsle

røsta S

D: stemme
N: stemme, røyste

råddig FS

D: rodet
N: rotet
S: rörig, oredig, trasslig, strulig

råka S

D: falde sig (sådan at), træffe sig
N: falle seg (slik at)
(**råka ut för** = komme ud/ut for)

S**sagtens** D, **saktens** N

S: förvisso, minsann; med lätthet

sal D

N: etasje
S: våning, etage

samfund D, **samfunn** N

S: samhälle; samfund

P

samhälle S, se **samfund**

samlag N

D: förening, selskab

S: förening, bolag

FS: förening, andelslag, bolag

(S **samlag** = D samleje, N samleie)

sandsynlig(vis) D, **sannsynlig(vis)** N

S: sannolik(t), antaglig(en)

savn(e) [saun(e)] D, **savn(e)**, **sakn(e)** N

S: saknad, sakna

score D, **skåre** N

S: göra mål, ta poäng

selskab D, **selskap** N

S: bolag; företag; förening; bjudning; sällskap

selv om D

N: selv om, sjølv om

S: även om, fast(än)

selvangivelse D, N, se **deklaration**

1 **semester** D, N

S: termin

2 **semester** S

D, N: ferie

setning N, **sætning** D

S: sats, mening

sinsemellan S

D: indbyrdes

N: innbyrdes

sits S

D: situation; møde, session; sæde

N: situasjon; møte, sesjon; sete

(FS **sits**, S **eftersits**, enklare fest t.ex. efter ett möte)

sjov D

N: morsom, artig

S: kul, rolig, trevlig

sjuende sans N

D: kalender, lommebog

S: fickkalender

självdeklaration S, se **deklaration**

sjølv om N, se **selv om**

sjølvmelding N, se **deklaration**

sjå N

D, S: se

skenbar S

D: tilsyneladende

N: tilsynelatende

skicklig S

D: dygtig

N: dyktig

skikkelig D, N

S: ordentlig, rejäl; hyggelig

skiljedom S

D: voldgift

N: voldgift, skilsdom

skillnad S, **skilnad** N, se **forskel**

skjebne N, **skæbne** D

S: öde

skjebnesvanger N, **skæbnesvanger** D

S: ödesdiger

skjønne N

D: forstå, begribe, skønne

S: forstå, begripa

skjønt N, se **fastän**

skjule D, N

S: dölja

skorte på D, N

S: fattas

skridt D, **skritt** N

S: steg

skrå D, N

S: sned, sluttande

skuffelse, **skuffet** D, N, se **besvikelse**, **besviken**

skuld N, S, se **gjeld**

skylde D, N

S: vara skyldig; skylla

skæbne(svanger) D, se **skjebne(svanger)**

skäl S

D: grund, årsag

N: grunn, årsak

skændes D, se **gräla**

skønt D, se **fastän**

skörda S

D, N: høste

sköta S

D: pleje, passe

N: pleie, passe

skåre N, se **score**

slange D, N, se **orm**

slem D, N

S: elak, ond

slet D, **slett** N
S: dålig, usel
(**slet(t) ikke** = S inte alls)

slopa S
(syn. *stryka*)
D: sløjfe, stryge
N: sløyfe, stryke

sløsa S
N: sløse, ødsle
D: ødsle; sløse

sløse D
N: slarve; sløse
S: slarva; sløsa

smuk D, **smukk** N
S: vacker

småningom S
D: lidt efter lidt, efterhånden
N: litt etter litt, etter hvert

snabb S, se **hurtig**

sned S
D: skæv
N: skeiv

snes D, N
S: tjog
(**en halv snes** = S ett tiotal)

snygg S
D: pæn
N: pen

1 **snål** N
D: pudsig, sær
S: konstig, underlig

2 **snål** S
D: gerrig, nærig
N: gjerrig
(FS **snål** även = sugen på ngt gott)

spøg [spåj] D, **spøk** N
S: skämt, spratt

spøke S
D: spøgelse
N: spøkelse

1 **stad** S
D, N: by

2 **stad** N
D: sted
S: plats, ställe, ort

stadgar S, se **vedtekt**

stadig vekk N, **stadig væk** D
S: fortfarande

stadsfullmäktige FS, se **byråd**

sted D, N, se 2 **stad**

steg S
D: skridt; trin
N: skritt; trinn, steg

stemme D, N
S: röst; rösta

stilling D, N
S: anställning; ställning

stof D
N: stoff; narkotika
S: tyg; ämne, stoff; knark, narkotika, drog

stole på D, N
S: lita på

stue D, N
S: vardagsrum
(D **stuen** även = S bottenvåningen)

störa S, se **forstyrre**

sulten D, N
S: hungrig

svepskäl S, se **påskud**

syfte S
(syn. *avsikt, ändamål*)
D: formål, øjemed, hensigt
N: formål, føremål, øyemed, hensikt
(S **føremål** = D genstand, N gjenstand)

synes D, N
S: tycka; förefalla
(S **synas** även = D, N kunne ses, være synlig)

synnerhet, i s. S
D, N: især, særlig

synnerligen S
D, N: særdeles, særlig

sällsynt S
D: sjælden, ualmindelig
N: sjelden, ualminnelig

sætning D, se **setning**

sätt S, se **måde**

sømmelig D, N
S: passende, anständig

T

tab D, **tap** N, se **förlust**

tabe D, **tape** N, se **förlora**

talko FS

D: fælles ulønnet arbejde
 N: dugnad
 S: gemensamt oavlönat arbete

taske D

N: veske
 S: väska
 (D, N **væske** = S vätska)

taus N, **tavs** D

S: tyst

tegnebog D, se **lommebok****telle** N, **tælle** D

S: räkna

teppe N

D: tæppe
 S: matta; täcke

termin S, se **semester****tidning** S, se **avis****tilbage** D, **tilbake** N

S: kvar, över; tillbaka

tilfældig D

N: tilfældig
 S: slumpmässig

tillfällig S

D, N: midlertidig

tillförsikt S

D: tillid, fortrøstning
 N: tillit

tilskuer D, N

S: åskådare

tillstømmelse S

D, N: antydning, (lille) smule

tilltag S

D: påfund, påhit
 N: påfunn
 (jfr **tiltag**)

tillvägagångssätt S, se **framgångsmåte****tilsløre** D, N

(syn. **skjule**)
 S: dölja

tilsyneladende D, **tilsynelatende** N

S: skenbart

tiltag D, **tiltak** N

S: initiativ, åtgärd

tiltale D, N

S: tilltala; åtala; åtal

tjej S

D: pige
 N: jente

tjog S, se **snes****trakt** N, S

(syn. **område**, **region**)
 D: eg, region
 (N **trakt** även = D tragt, S tratt)

trang D, N

S: behov; trång

trasslig S

(syn. **invecklad**)
 D: indviklet, knudret
 N: innviklet, innfløkt

travel N, **travl** D

S: jäktig; brådskanie

trekk; trekke N

D: træk; trække
 S: drag; dra

trenge N

D: trænge til, behøve
 S: behöva

trevlig S

D: hyggelig
 N: hyggelig, trivelig
 (D **trivelig** = S fyllig, knubbig)

trikk N

D: sporvogn
 S: spårvagn

trin D, **trinn** N

S: steg, nivå, stadium

trong N, se **trang****true** D, N, se **hot, hota****trussel** D, N, se **hot****trygd** N

D: sygesikring
 S: socialförsäkring
 (**trygdekassen** = D sygesikringen,
 S försäkringskassan)

trække D, se **trekke****trænge** D, se **trenge****tråkig** S, se **kedelig****trädgård** S, se **hage****tull** N

D: vrøvl
 S: struntprat, dumheter
 (S **tull** = D told, N toll)

tur S, se **held****tveka** S

D: være i tvivl, betænke sig
 N: tvile, nøle, tveke

tvätta S

D, N: vaske

tycka S

D: synes
 N: synes, tykkje

täckas; inte täckas FS
D: ikke rigtig være bekendt
N: ikke være bekjent
S: skämmas över, inte kunna, inte ha mage att

tælle D, se **telle**

tæppe D, se **teppe**

tøj D, **tøy** N
S: kläder; tyg
(D **legetøj** N **leketøy** = S leksaker;
D **syltetøj**, N **syltetøy** = S sylt)

tøv N
D: vrøvl
S: struntprat

tøy N, se **tøj**

tåge D, **tåke** N, se **dimma**

U **ubeleilig** N, **ubelejligh** D, se **olägligh**

ubevegeligh N, **ubevægeligh** D
S: orörligh

uddanne D, **utdanne** N
S: utbilda

uddannelse D, **utdannelse** N
S: utbildning

udfordring D, **utfordring** N
S: utmaning

udsalg D, **utsalg** N
S: rea; utförsäljning

udskyde D, se **bordläggga**

udsætte D, **utsette** N
S: uppskjuta, ajournera; utsätta
(se även **bordläggga**)

udvalg D, **utval(g)** N
S: utskott; urval

uge D
N: uke, veke
S: vecka

uheld D, **uhell** N
S: otur, olycka

uheldig D, N
S: oturligh, ogynnsam; olycklig

uhell N, se **uheld**

uhyre (adv.) D, N, se **oerhörd**

uke N, se **uge**

ulaglig N
D: ubelejligh
S: olägligh; olämpligh
(S **olaglig** = D, N **ulovlig**)

ulovlig D, N
S: olaglig
(S **olovlig** = D **utilladeligh**, N **utillatelig**)

underfund, komma u. med S
D: blive klar over
N: bli klar over

underskatta S
D, N: undervurdere

understiga S
D: ligge under, være mindre end
N: ligge under, være mindre enn

1 **undertiden** D, N
S: ibland, emellanåt

2 **under tiden** S
D: imens, i mellemtiden
N: imens, i mellomtida

undskylde D, **unnskyld** N
S: ursäkta, förlåta

ungefär S, se **omtrent**

upprepa S, se **gentage**

uppskatta S
D: vurdere, sætte pris på
N: vurdere, sette pris på

uppsåtligh S, se **forsettlig**

utbilda S, se **uddanne**

utdanne(lse) N, se **uddanne(lse)**

utfordring N, se **udfordring**

utomordentlig S, se **overordentlig**

utrymme S
D: plads
N: plass, rom

utsalg N, se **udsalg**

utsette N, se **udsætte**

utskott S, se **udvalg**

utval(g) N, se **udvalg**

uvilkårligh D, N
(syn. **ubevidst**, **ubevisst**)
S: ofrivilligh

V **varamann** N
D, S: suppleant

varelse S
D: væsen
N: vesen
(jfr **værelse**)

varna, varning S, se **advare**

vaske D, N
S: tvätta

vecka S, se **uge**

vedkommende D, N
S: vederbörande, personen i fråga

vedta N, **vedtage** D
S: besluta, bestämma, anta

vedtagelse D, **vedtak** N
S: beslut

vedtekt(er) N, **vedtægt(er)** D
S: stadga(r), bestämmelse(r),
reglemente, förordning

veke N, se **uge**

verst; ikke (så) verst N, **værst** D
S: inte (så) illa
(jfr 2 **vårst**)

videregående skole N
D: ungdomsuddannelse
S: gymnasieskola
FS: gymnasium, skola på andra
stadiet

vilkårlig D, N
S: godtycklig, slumpmässig
(jfr **villkorlig**)

vilkorsdom N, se **betinget dom**

villkor S
D, N betingelse, villkår
(FS **villkor** även = underkänt
skolbetyg som måste höjas)

villkorlig S
D: betinget
N: betinget, på villkår, villkårs-

voldgift D, se **skiljedom**

von; vona N
D: håb; håbe
S: hopp; hoppas

vonbrott, vonbruten N, se **besvikelse**

vrøvl D, N
S: struntprat, dravel

vädja S
D: appellere, bønfalde; henstille
N: appellere, bønnfalle; henstille

værelse D, N
S: rum
(jfr **varelse**)

1 **værst** D, se **verst**

2 **vårst; inte så v.** S
D, N: ikke (så) særlig, ikke videre
(jfr **verst**)

vördnad S
D: ærbødighed, respekt
N: ærbødighet, respekt, vør(d)nad

våning S
D: etage; lejlighed
N: etasje; leilighet

Y

yde D, **yte** N
S: prestera; bidra med

ydelse D, **ytelse** N
S: bidrag; betalning

ymse N
D: skiftende; forskellige
S: skiftande, olika, diverse

yndig D, N
S: intagande, förtjusande

yppa S
D: røbe; give til kende
N: røpe; gi til kjenne

yrka (på) S
D: kræve; insistere på
N: kreve; insistere på

yrke S, se **erhverv**

yta S
D: overflade; areal
N: overflate, yte; areal

yte(lse) N, se **yde(lse)**

å- se efter **ö, ø**

Æ

Ä

ædru D, se **edru**

ämne S
D: emne; stof; fag
N: emne; stoff; fag

ändamålsenlig S, se **hensigtsmessig, formålstjenlig**

æense D, se **ense**

ærbødighed D, **-het** N, se **vördnad**

även S
D, N: også

även om S, se **selv om**

äventyra S
D: sætte på spil
N: sette på spill

Ö
Ø

ödesdiger S, se *skjebnesvanger*

øjemed D, se *syfte*

ömsesidig S, se *gensidig*

ömsevis, ömsom S

D, N: skiftevis

överge S

D: forlade; opgive

N: forlate; oppgi

överlägga S

D, N: drøfte

överse (med) S

D, N: bære over med

(jfr *overse*)

øyemed N, se *syfte*

Å

ånga S, se *damp*

åsamka (sig) S

D: volde, forårsage; pådrage sig

N: volde, forårsake; pådra seg

åsikt S

D, N: mening; anskuelse

åssen N

D: hvordan

S: hur

åtfærd N, se *adfærd*

åtgärd S

D: tiltag, foranstaltning, forholdsregel

N: tiltak, foranstaltning, forholdsregel,

åtgjerd

åtte N (av verbet *eige*)

D: ejede

S: ägde

åtvare; åtvaring N, se *advare*

ö-, ø- se före *å-*

Några olikheter
hos de personliga
pronomina

<i>Danska</i>	<i>Norska</i>	<i>Svenska</i>
vi	vi, me	vi
I	dere, de	ni
jer jeres	dere, dykk (dokk) deres, dykkar (dokker)	er er, ert, era
De	De	Ni
Dem Deres	Dem, Dykk (Dokk) Deres, Dykkar (Dokker)	Er Er, Ert, Era
de	de, dei	de (dom)
dem deres	dem, dei deres, deira	dem (dom) deras

Litteratur

Deklaration om nordisk språkpolitik 2006.

ANP 2007: 746. Nordiska ministerrådet

www.norden.org ➤ Publikationer

Håller språket ihop Norden?

En forskningsrapport om ungdomars förståelse av danska, svenska och norska.

Lars-Olof Delsing och Katarina Lundin Åkesson.

TemaNord 2005:573. Nordiska ministerrådet

Nordens språk med rötter och fötter.

Red. Iben Stampe Sletten. Nord 2004:8. Nordiska ministerrådet

Nordens språk.

Red. Allan Karker, Birgitta Lindgren och Ståle Løland.

Nordiska språksekretariatet / Novius förlag 1997

Nordisk förvaltningsordbok.

Nord 1991:24. Nordiska rådet

Nordisk mötesordlista.

Nordens institut i Finland

Den nordiska språkkonventionen

www.norden.org ➤ Om samarbetet ➤ Avtal ➤ Språk

Norstedts skandinaviska ordbok.

Utgiven i samarbete med Nordiska språksekretariatet och Svenska språknämnden.

Norstedts 2002

Samma skjorta – olika knappar. Icke-nordiska andraspråkstalaras erfarenheter av dansk-svensk språkgemenskap i Öresundsregionen. Ulla Börestam. TemaNord 2008:535. Nordiska ministerrådet

Snacka skandinaviska. Birgitta Lindgren och Anitha Havaas. Prodicta, Stockholm 2012.

Några språkliga hjälpmedel

På nätet

Tvärslå – Nordisk ordbog.

<http://ordbok.nada.kth.se/>

Informationsmaterial (Kulturkontakt Nord)

Broschyrerna kan laddas ner på www.kulturkontaktnord.org

Norden i tal 2012. Nordiska ministerrådet

www.norden.org ► publikationer

Nordisk mötesordlista

www.kulturkontaktnord.org

Nordens språk med rötter och fötter. Red. Iben Stampe Sletten. Nord 2004:8.

Nordiska ministerrådet

Publikationen finns på danska, finska, färöiska, isländska, norska och svenska

www.norden.org/da/publikationer/publikationer/2004-010

I tryck

Nordisk förvaltningsordbok. Nord 1991:24, Nordiska rådet

(Nordiska förvaltningstermer med motsvarigheter på engelska.)

Norstedts Skandinaviska Ordbok. Utgiven i samarbete med Nordiska språksekretariatet och Svenska språknämnden. Norstedts 2002

Statsnavne og nationalitetsord. Nordiska språksekretariatet/Novus forlag. 1994

Kan beställas

Informationsmaterial (Kulturkontakt Nord)

www.kulturkontaktnord.org

Nordisk språgråd: Skrifter og rapporter

www.nordisk-sprakrad.no/nsr_skrifter.htm

Webbadresser

Nordiska ministerrådet & Nordiska rådet
www.norden.org

Expertgruppen Nordens Språkråd
www.norden.org/da/samarbejdsomra-der/sprog

Foreningerne Nordens forbund
www.fnf.se

Danmark

Dansk Sprognævn
www.dsn.dk

Foreningen Norden
www.foreningen-norden.dk

Schæffergården
www.schaeffergaarden.dk

Finland

Institutet för de inhemska språken
Kielitoimisto (Finska språkbyrån)
Svenska språkbyrån
www.sprakinstitutet.fi

Saamelaiskäräjät / Sámediggi /
Sametinget
www.samediggi.fi

Pohjola-Norden
www.pohjola-norden.fi

Kulturkontakt Nord
www.kulturkontaktnord.org

Hanaholmens kulturcentrum
www.hanaholmen.fi

Färöarna

Føroyska málnevndin
www.fmn.fo

Norræna Felagid i Føroyum
frnorden@post.olivant.fo

Norðurlandahúsið Nordens Hus
www.nlh.fo

Grönland

Grønlands Sprognævn
www.oqaasileriffik.gl

NAPA / Nordens institut i Grønland
(också Foreningen Norden på Grønland)
www.napa.gl

Katuaq / Grønlands Kulturhus
www.katuaq.gl

Island

Íslensk málnefnd
www.ismal.hi.is/malnefnd.html

Norræna Félagið
Foreningen Norden i Island
www.norden.is

Norræna Húsið
Nordens Hus i Reykjavík
www.nordice.is

Norge

Språkrådet
www.sprakrad.no

Samisk språknemnd /
Sámi giellalávdegoddi
Sametingets språkavdelning
www.giella.org

Foreningen Norden
www.norden.no

Lysebu
www.lysebu.no

Voksenaåsen
www.voksenaasen.no

Sverige

Språkrådet
www.sprakradet.se
Kielineuvosto; finska språket (Språkrådet)
www.kielineuvosto.se

Sametinget / Sámediggi

www.sametinget.se

Föreningen Norden
www.norden.se

Finlandshuset Konferens
www.finlandshuset.se

Åland

Föreningen Norden på Åland
www.norden.ax

Nordens Institut på Åland
www.nipa.ax

Uppföljningsmyndigheter för den nordiska språkkonventionen

Danmark	Norge
Justitsministeriet www.jm.dk	Utlendingsdirektoratet www.udi.no
Finland	Sverige
Justitieministeriet www.om.fi	Migrationsverket www.migrationsverket.se
Island	
Dóms- og kirkjumálaráðuneytið www.domsmalaraduneyti.is	

norden

Nordiska ministerrådet